Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 20 АВГУСТ, 1987 ШУ. ★ № 100 (7446). ★ Мах 3 кеп.

СССР 50 шу дизара цlерагlча Грозненски химически заводе дикагlа лоархlача производственницех цаI я шийтталагlча цехера аппаратчица, коммунистически къахьегама ударник Сербина Александра Федоровна. Ший балхах тlехдика кхеташ я из. Цудухьа эггара лакхагlа йола пхелагlа балха разряд еннай цунна. Ше цига къахьегача ткъаьх шера даим яхье хьалха латташ хьайоагlа из. Цхьа моттиг нийсъялийтац цо ший бехкагlа технологически режим толхаяь, балха тlа хьовзам хилийта.

СУРТА ТIА: аппаратчица А. Сербина.

А. АЙРАПЕТОВА сурт.

КПСС обкома пресс-центро хоам бу

ТЕЛЕФОН 2-66-72

Республика хьайбаш лелладераш массаза мо ахка чакхдоалаш даггара хьайбаш Iаңгара дахара кийчо еш ба, хlаьта тlехьагlа хьахула культураш чуэца езарца докиха дукъ тlалатташ бола кхаш леладераш хlанз ма могга доакъар кийчдара балхаш деш ба. Анализо хьахьокх цу хьакъехьа дlадахача кlира дикка болх баьлга. Цу даькъе 6 эзар тонн аьлен 12 эзар тонн гарга чани аргlаш даьд, кlоагашка еллай 120 эзар тонн совгlа силоси сенажи, 430 тонн гаргга баьций хьоар даьккхад.

Из бlарччача республике гlолла даьр да. Хlаьта къаьстача районашкара гlулакхаш ишта лел? Укхаза сурт тайп-тайпара да. Нагахьа санна яхье хьалхалаттачар хьокхамаш республиканск боарамел дикка лакхагlа дале (уж эггара хьалха Урус-Мартановски, Шалински, Малгобекски, Ачхой-Мартановски районий боахамаш) хlаьта, сводка тlеххьарча мугlарашка латтача Сунженски, Наурски районий доакъар кийчдераш шоай мехкахой-хьайбаш леладераш кlалбут.

Къаьстта сагото йиташ во да наурций хьал. ВорхI календарни дийнахьа укхаза 313 тонн йол, 748 тонн ча мара тlакхийттадац, хlаьта ишта 49 тонн мара баьций хьоар даьккхадац. Цу кlира доакъарий юкъера тlакхетар бежана хlара условни керта лаьрхlача 0,4 центнер доакъара единица мара хилац. Бежана хlара керта 21 центнер доакъара единица Iалашъе езаш хилар дlалаьрхlача районе доакъар кийчдара балхаш мел дlаьхлурга кхетаде хала дац.

Нагахьа санна цу тайпарча темпашца наурцаша из болх дlахохьой царна 40 кlира е 10 бутт эшаргба!

Маца доакъар кийчдаь бовла дага ба укхазара боахамий, районни агропромышленни объединеней кулгалхойи специалисташи аьнна хаттар отт укхаза. Дицде йиш яц духхьал Наурски, хlаьта иштта Шелковски, Сунженски районашка дикка дукхагlа дола доаханилаи долга.

Къахьегаме хьокхам хьаэцара бувца мегаргба Шалински Малгобекски районий доакъар кийчдераша беш бола болх. Укхаза хlанзлехьа планагlа лаьрхlа хинначул дукхагlа аьла аргlаш даьд, ишта из дlахо хьокхаш а я. Наха кхетаду запасо зе дергдоацаш хилар.

Шелковски района боахамашка къаьстта теркам тlаухийт витаминни баьций хьоар дакихара (из геттара нийса да). Республике кийчдаьча хьоарах ахенел совгlа дар цар даьккхад. Вакъда плановий задани хlанз а 76 процент мара кхоачашъяь еце а шелковчанаш дикка хьалха ба, цхьабакъда цар опыт Iомае йоагlар кхыча доакъар кийчдераша, хlаьта эггара хьалха Наурски Надтеречни районашкарча цар лоалахоша.

Хlанз массови силос кийчъе еза ха хьатlакхаьчача хана, къаьстта лоархlаме да из дукха кийчъеш санна дика кийчъяра а йоакхо яр. Бакъда массанахьа а баьцара доакъар кlоагашка доллача хана химически консерванташ еттац. Масала, уж вlалла теркалъяц Веденски, Советски, Сунженски районий боахамашка. Хlаьта Надтеречни районерча боахамаша шоаш кlоагашка еллача 17 эзар тонн силосах 2600 тонн мара химически консерванташ техаяц.

Из ла йиш йолаш хlама дац. Кийчдеча доакъарий дикал лакхъяра йола тароназ тlа ца эцаш йита йиш яц, ишта йолаш йолча еррига резервех биззача боараме пайда ийбе беза!

УКХ ШЕРА 17 АВГУСТ ХЬАТIАКХОАЧАШ РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗАШЕИ СОВХОЗАШЕИ ДОАКЪАР (ТОННАШКА) IАЛАШДАРАХ ЙОЛА

Сводка

Районаш	Пол	Сенажи Силоси	Баьций хьоар	Ча	Дерригаа а условни бежана лаьрхlача ди. доакъара е)
Урус-Мартановски	2190	22949	395	9220	14,2
Шалински	7455	36915	408	11490	12,4
Малгобекски	6250	19750	—	8250	12,4
Ачхой-Мартановски	1415	21663	438	4675	11,2
Грозненски	13128	79027	634	29110	9,7
Надтеречни	9998	30769	316	14550	9,7
Назрановски	4004	26574	54	4725	8,9
Гудермесски	6134	20640	—	7050	8,8
Сунженски	6401	44896	622	17126	6,7
Шелковски	22161	61923	5639	9832	5,9
Кхыйола госхозаш	548	3423	220	1030	5,0
Наурски	12789	31218	751	10124	4,6
Лоаман районаш:					
Ножай-Юртовски	6673	13518	40	2134	9,9
Советски	6488	16838	135	700	7,0
Веденски	4660	11850	—	1720	6,0
Ерригача республике гlолла	110512	441953	9652	131736	8,0

Хьувкъам-87

КОАРТОЛАШ ХЬАЙОАХАШ ЛАТТ

Укх шера ялх бlаь гектара тlа коартолаш хьалкхеьй Назрановски района «Экажевский» совхоза кхаш леладераша. Эггара хьалха кхоалагlча декаюль бетта кхоалагlча денока чуэца йолаьй Аушев Ювсапа кулгалдеча звенос 50 гектара тlара яраш. Хlанз шоай кхашкара коартолаш чуэца йолаьй Шанхоев Яхьъяс, Евлоев Ахьмада, Татриев Махьмада, Халухоев Идриса, Евлоев Йоакъапа, Бузуртанов Махьмадгире, кхыча механизатораша кулгалдераша а.

Совхоза центральни хьатта деча балхашта кулгалдеш ва Дотмарзиев Iумар. Звеноша кхай тlара хьайоаха коартолаш хьатта Iочукхухь совхоза шоай грузовикашца. Цига уж хоржаш я Аушева Гоше кулгалду болхлой бригада. Цига хьакъоастаю дикеи стандартагlеи йола коартолаш. Уж цу минуте механически погрузчикаца тlа а етте Грознера хьалъяьхкача грузовикашца дlайохьийт цигарча «Горплодоовощторге».

Погрузчика тlа вагlача Гандалоев Мохьмада а Гоше бригадерча болхлоша а шоай низ дlакхоачар ду сихен дикен коартолаш херка яхара, маьлха кlал ца ухкийташ цу дийнахье а паччахьалкхенна уж дlаяхьийтара. Ший декхари бехктокхами кхета а беш, Дотмарзиева хьаттара болх вlаштlехьбаккхарах тlайоттарга хьежаш дукха ха яккхийтац грузовикашка.

— Шийтталагlа август хьатlаотташ Грознерча «Горплодоовощторга» 414 тонн коартолаш дlаеннай оаха. Хlанзчул тlехьагlа хlара дийнахьа 50 тонн дlаяла езаш задани а еннай тхона, — йоах Дотмарзиева. — Из тlеххоачаш а еш, тахан (из дар 13 августа) 56 тонн коартолаш Iояхьийтай оаха Грознерча болхлошта лаьрхlа. Еррига а звенош уж хьаяха йолаелча хlара дийнахьа оаха паччахьалкхенца дlалураш 80 тоннага дlакхьча Iергьяц. Хlанз коартолаш хьайоахаш боахк нийс звенора болхлой. Укх денношка шо-шоай кхашка арабаргба юхейнсача кхаь звеноцара бараш а.

«Горплодоовощторга» викал Котиев Бахьаудин ва совхоза центральни хьатта шоай грузовикашта тlайоттача коартолашка хьожаш.

— Тхо раьза долаш дика коартолаш я Iокхухьийтараш. Цхьа коартол яц царна юкъе телха. Грознерча къахьегамхоша чIоагlа раьза болаш дlа а ийю уж, — йоах Бахьаудина. — Хьалъуха машинаш коартолех етта сиха дlаухийт. Аз сайгара а тхоай торга болхлой цIерагlа а баркал оал, йокъал а этта хаоттамо чIоагlа духьале яьяле а иштта дика коартолаш хьалкхеьча совхоза кхаш леладераштa, хьинар ца кходеш укх хьатта къахьегаш боахкача болхлошта.

Бакълув Котиев, Йоккхалгеи зlамигалгеи диллача юкъерча боарамагlа йола «Волжанка» яхача фух йола коартолаш я совхоза механизатораша укх шера хьалкхеьраш. Кхай тlара уж яхьаш хьаух Гайтов Баматгире. Бацаев Адама, кхыча шофераша лехка грузовикаш. Цар Iойоассаьрашта юкъе даггара хьажарах цхьа коартол кораягlац кхоп летаи талха йолаеннеи. Бlарахьажа дог доагlаш цlена чlор долаш я кlай бос болаш йола коартолаш. Гуш да керттера агроном Яндиев Халат Iохайна ваьгlа воацилга.

Грознерча ярмарке йохка а Iокхухьийт совхозо ший коартолаш. Хlара дийнахьа шофераша Кациевгlар Ахьмадеи Махьмадеи цхьацца рейс ю. Дотмурзиев Iумара яхачох хlанзле цига ехкай 49 тонн гаргга коартолаш — юкъера лаьрхlача хlара дийнахьа ялх тонн. Из а горадерча къахьегамхоша доккха баркал аргдолаш гlулакх да. Укх шера планагlа паччахьалкхенна 3500 тонн коартолаш дlаяла езаш ба совхоза кхаш леладераш. Царех 30 процентага дlакхоачаш яраш, е кхыча беса аьлча, цхьа эзар совгlа тонн коартолаш цу хьисапе Грознерча колхозни рынке йохка бокъо йолаш я совхоз. Цо санна Назранерча кхыча боахамаша, Сунженски района колхозаша уж базар тlа йохка йолайоре дикка лохлургдар Грознерча рынкера маьхаш. Цу гlулакхо боккха пайда бергба боахамашта а бахача наха а.

— Хlанз укх деношка эггара дукхагlа коартолаш йоах Iаьлий-Юртарча № 3 йолча бригаде къахьегача Нохч - ГIалгlай АССР заслуженни механизатор яха сийлен цlи лелаеш волча Евлоев Ярыча Ахьмада кулгалдеча звенос, — дувц сона совхоза партбюро секретара Тумгаев Махьмада. — Юкъера лаьрхlача хlара гектара тlара 180 центнер коартолаш йоах Ахьмада звенос, планагlа яха йоагlараш 125 центнер йолаш.

Цу бригадерча лаьтта 50 гектар хулача кхай тlа укх шера шоаш хьалкхеь коартолаш чуэца йолаьй КПСС члена Шанхоев Яхьъяс кулгалдеча звенос а. Дика хьийкъай цун яраш а. Яхьъяй звено социалистически ях лелаеш я Нохч - ГIалгlай АССР заслуженни механизатор волча Угурчиев Iамархана кулгалдеча звеноца.

— Цхьа шу дlадахийтац Угурчиева а Евлоева а коартолаш яхара план дикка тlеххоачаш ца еш, — йоах Тумгаева. — Тешшаме къахьийгад цар укх шера а. Лаьтташ ахарца, царна обработка ярца, минеральни удобренеш тувсаш уж хьаьндарца дувзаденна балхаш агротехнически бокъонаша дlа ма деххара чакхдаьхад Евлоева, Шанхоева, кхыча механизатораша кулгалдеча звеноша. Шоай ханнахьеи дикеи чакхдаьхад цар коартолаш дlаерца, хьалтlаьннача хана массехказа культиваци йоаккхаш, кхы тlа эша Iуналдарца дувзаденна балхаш а.

Бакълув партбюро секретарь. Механизаторий балха опыти денали котдаларах, коллективни подряди хозрасчети юкъейоалаярах боаккхабеннаб царга из толам. Низ дlакхьчаб воча хаоттама духьалъотта. Кхыча беса аьлча, доккха беркат даьннад цар хьаьналча къахьегамах.

Совхоза директора Галаев Яхьъяси, керттерча агронома Яндиев Халатеи, партбюро секретара Тумгоев Махьмадеи яхачох йокъало чIоагlа духьале яьяле а паччахьалкхенна коартолаш дlаялара план дикка тlеххоачашъе а фуна лаьрхlа мел эшараш дlаоттае а аьттув баргболаш хьувкъаяьй уж шийтте а звенос.

— Дlадахача шера планагlа йохка йоагlараш 3500 тонн йолаш тха болхлоша паччахьалкхенна дlаелар 4800 тонн. Иззал уж дlаяла лерхlаш да тхо укх шера а, — йоах шеко йоацаш волча партбюро секретара.

Укх шера хlара звенос къаьст-къаьста чуэц шоаш хьалкхеь коартолаш. Хlаьта шоай низ дlакхоачар а ду сихеи дикеи кхашкара балхаш чакхдахара. Цар кхетаду бухсоцаш хьахинначунга хьежжа шоай алапеш хургдолга. Цудухьа зlамига ма йий аьнна хьа ца эцаш цхьа коартол а йитац цар шоай кхашка.

Цхьабакъда, совхоза яраш санна дега тоамбар деш хьахиннаяц района юрташка бахача наьха бешамашкара коартолаш. Уж эсала хьийкъай минеральни удобренех, гербицидех, зене йолча садоаллача хlамашта еттача химически молхаех пайда ца эцарах. Кхыча тайпара аьлча, массе хана шоаш дlаювш хиннача тайпара дlайийнай цар уж укх шера а. Кулгнара оасари гувнаши даьд. Иштта къахьийга дале а дегlайоагlача коартолий низ дlакхаьчабац массехк бетта чIоагlа дlайха денош ухаш лаьттача хаоттама духьалъотта.

Цу тайпара хlама нийсдалийтадац совхоза агрономаша. Интенсивни технологи юкъе а йоалаяь, цо ма яххара балхаш чанх а доахийташ, хьалкхеийтай цар механизаторашка шо-шоай кхашка коартолаш. Хаоттамах тийша хиннабац. Цу факто къаьгга хьа а хьокх шоай декхари бехктокхами кхетабеш совхоза агрономически служба хилар.

Коартолаш хьувкъае гlерташ механизатораша дукха балхаш даьд. Иштта, коллорадски яхача чоапилгага зеца дайтара кхозза химически молхаш техай цар, минеральни удобренешца лаьтта хьаьн а деш, массехказа мугlараштa юкъера оахам кlаьддеш а гувнаш деш а культиваци яьккхай. Лоацца аьлча, дии бийсен ца къовсаш, шоаттеи кlиранеи денношка салоlилга лага ца дохаш, шо-шоай кхашка хьинаре къахьийгад звеношта кулгалдеш болча Угурчиев Iамархана, Шанхоев Яхьъяс, Евлоев Ахьмада, Аушев Ювсапа, Толдиев Османа, Халухоев Идриса, Татриев Махьмада, кхыча механизатораша.

Бригадни подряди хозрасчети юкъейоалаьчул тlехьагlа шоаех бокъонца бола дай а хеташ, къахьегаш ба совхоза кхаш леладераш. Цудухьа лакхбеннаб цар сахкетам, бехктокхам, чlоагlъенний къахьегамеи производственнии дисциплина, хьахинний демократи. Цу дерригача дикача гlулакхаша, берригача советски мехка санна совхозе еча перестройка совбаьккхаб механизаторий, мугlареча болхлой, специалистий къахьегамцара безам.

С. СУРХОЕВ.

Кердача тайпара къахьег

1985 шу чакхдоалаш Грозный станце вагонни депо вагонашта ремонт еча шин смене юкъейоалаьйр бригадни подряд. Из даьдар геттара дукха нах балхара дlабувлаш хиларца дувзаденна. 1981 шера болхлой группа яхар Марцево станце вагонни депо болхлоша ремонт мишта ю хьажа, нагахьа цар гlулакх дика дале, из хьаэца. Цига сменни подряд юкъейоалаьяр.

Балха комплексни норма лаьрхlа яр, вагона цаI бола мах оттабаьбар. Цунна юкъедолхар деррэга балхаш (слесарни, автоматчиккийн ходовиккийн балхаш), котельни, малярни, газосварочни балхаш а. Цул совгlа бригадни подряда юкъевахар, мастер а бригадираш а.

Балха цу норма тlара лаьрхlа 15 процент болх дукхагlа хургболаш шин сменана штат оттаяьяр, алапе фонд къоастаяьяр. Материалаштеи балха боарамаштеи нормативаш тlара лоархlаш материалашта лимитни карташ увттадаьдар. Даьккха алапи бригада членашта дlадекъар хlаране къахьегаме дакъа лацарга хьежжа. Балха массане безам тlабахар. Ремонт еш бола слесараш вlаши новкъостал де баьлар, автоматчикаш — ходовикашта, газосварщикаш — котельщикашта.

Шера хьалхарча духхьал пхе бетта балха боарам 5,2 процент лакхбеннаб вешта аьлча, соахка цу хава хинначул 133 вагон дукхагlа тоаяьй. Цхьан болхлочоа лаьрхlа къахьегама овсарле 13 процент лакхъеннай, вешта аьлча, 5 вагон дукхагlа тоаяьй. Бригадера нах 3 саг кlезигагlа ба. Депо ремонт еча цхьан болхлочо доаккха алапи дукхагlа хиннад. Масала, 1981 шера из дар беттасала, 215 — 220 сом. 1984 шера — 250 сом., хlаьта 1987 шера 280 сом.

Хlанз балхара нах кlезигагlа дlабувл. Бlарчча хьайцача депо ремонта еш йола расходаш сменашта цхьатарра дlаекъ, хlана аьлча, бухгалтерски учет оттаяь йоацандаь. Материалий кхом бара лицевой счет лелаяц. Из дац сменаша. Уж дешаш къоастадеш да йиззача хозрасчета тlа, шийга дlадахар ше меттаоттадарга, ше шийна финансировани ярга довлара.

Хlаьта Грозный станце локомотивни депо тепловозашта ремонт юи технически гlулакх дуи цех йиззача хозрасчета тlа яьнний, къахьегам вlаштlехьбаккхара бригадни формеи арахийцача продукцега (тоадаьча тепловозашка) а къахьегаме дакъа лацарга а хьежжа алапи лулгеи юкъе а доаладаь. Болхлой 13 саг кlезигагlа ва, 41 саг хиннача метта 28 саг мара вац. Хlаьта а ТР-2 ремонте латташ йоаккха ха 1,3 сахьат, ТР-1 — 70 сахьат, ТО-3 — 20,4 сахьат кlезигъяьй. ТР-3 кхо единицанеи ТР — 2,4 единицанеи дукхагlа ремонт яьй. Май бетта къахьегама овсарле 128 процент хилар.

Н. КУДИНОВА,
Къулбаседа Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене планово-экономически отдела начальник.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

КПСС Центральни Комитето «Коллективни бешамашн огородашн лелаелга дlахо дегlадоаладарен из болх вlаштlехьбоаккхача долаш дола гlалаташ дlадахарен дешай хьакъехьара КПСС ЦК соцамаш кхоачашдеш дечох» бола соцам тlанйцаб.

КПСС ЦК соцам тlа белгалдоаккх, коллективни бешамаш лелаяр дуккхача къахьегамхошта юкъе дlадаьржалга, бешамий участкаши огородаши езаш хилар дегlаухалга, бешамаш лелараш ди тlехьагlа дукхагlа хулга. Министерстваша, моттигерча партийни, советски, профсоюзни, боахамий органаша даьча гlулакхаша бешамий участкаш тlакхетара темпаш лакхъяра новкъостал дир. Карара шу дlадолалуш мехка 6,9 млн. болхлойи гlулакхерча наьхеи городской дезалаш, иштта кхыбола нах чулоаца 47 эзар бешамаш лелаеш йола товариществаш яр. 24 млн. гаргга волча сага шоай мукъа ха рационально дlа а хьош лаьттанца пайдане болх бе таро хилар.

Бешамий - огородий товариществаша гражданаш кхачан продукташца Iалашбеча дикка новкъостал ду. Соахка коллективни бешамашкара 1 млн. тонн гаргга баьцадаараши коартолаши чуийцар, сомаши комараши — 700 эзар тонн. Коллективни огородашка 2,5 млн. тонн совгlа коартоли баьцадаараши хьалкхедаьд. Хlара беша участкера юкъера лаьрхlача 104 кг соми комараши, 228 кг коартол, 119 кг баьцадаараш, харбазаши пасташи чуийцай.

Цхьабакъда чакхдоахача балхий темпаш бахача наха дlадехарел тlехьаюс. Моттигера советски, боахамий органаш бешамий участкашта лаьрхlа лаьтта хьакъестадара дешаш дувцача шоашкара мелал гойт. Уж участкаш цхьайолча хана нах бахача моттигашта геттара гаьна хул, цунца уж караерзаелга тlехьдоах. Баха нах бешамий цlенолгашца, гlишлон материалашца, инвентараца, дlайогlача гаьнашца, комарашца, иштта кхыдолча эшача гlулакхашца кхоачамболаш Iалашбац. Коллективни бешамаш лелаяр дегlакхувлалга юхаувз транспортни гlулакх дара, наькъаш хьадара, энергеца Iалашбара дешаш къоастаданза хиларо.

Бешамаш лелаераш раьза а боацаш торгови, медицински, санитарни гlулакхаш деш йола моттигаш шортта я, иштта уж телефонни бувзамца Iалашбац, юртбоахама инвентара, зlамигача механизаце средствай прокатни пунктий сеть эсала дегlакхувл. Коллективни бешамашка хьалкхеь совлен продукци дlачуэцара гlулакх ледара да.

Гражданаша центральни органашка ухийтача дуккхача письмошка бешамий участкаш тоаяра даькъе шоаш нийса доаца доазош дlадахарахи, хlаьта иштта бешамий-огородий товариществай болх эргабаьккха-тоабарахи йола предложенеш тел.

Белгалдаьккхад министерстваш, ведомстваш, моттигера партийни, советски, боахамий органаша коллективни бешамаши огородаши лелаяр дегlакхувлилга сихдара йола парте а правительства а решенеш кхоачашъеча ла йиш йоаца мелали, хlаьта цхьайолча моттигашка бехктокхаме ца хеталгеи гучадувлийташ хилар.

Компартей ЦК-шта, союзни республикай Министрий Советашта, крайни областийи халкъа депутатий Советий исполкомашта, СССР министерствашта, ведомствашта, тlадиллад коллективни бешамаши огородаши лелаелга дегlакхувлара хьалха тlанйдаь КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советеи соцамаш, нах кхачанца Iалашбелга тоадара резервех цаI а лоархlаш бахача наьха унахцlено лораяра эшараш кхоачашдара тlадерзадаь лоархlамегlдола социально-экономически, политически декхар санна къамаьл а доацаш кхоачашделга. Цу гlулакха оттадаь доазоши новкъарленаши дlаяха лаьрхlад. Укхаза гражданаш 2 — 3 шера бешамий участкашцеи огородашцеи Iалашбе хьажа, из болх бахача наха ма-могга беза а болийташ.

Пригородни зонашкарча лаьттана целеви инвентаризаци е лаьрхlад. коллективни бешамаш лелаяра пайдана а долаш пайда ца ийбеш дала лаьтташ гучадахара. хlаьта уж лоацпача хана предприятешта, организацешта, учрежденешта тlачlоагlде. Из эшаш долча моттигашка бешамий участкаштеи огородаштеи колхозий, совхозий, предприятей доалахьара лаьтта хьакъоастадс.

Бешамий-огородий товариществаш хургйолча моттигий схемаш оттаелга 1987 шера чакхданкха дезаш лаьрхlад. хlаьта из оттаеш царна дlатlадолха наькъаш тоадара, уж энергеца, телефонни бувзамца Iалашдара йолча таронга хьажа веза, бахьан а доацаш бешамий участкаш нах бахачара гаьна ца а йоахаш. Бешамаш лелаерий товариществаш лаьттан участкаш караерзалра эшача грунтаца, органически удобренешца, дlайогlача гаьнашца, комарашца бизза Iалашбара, бешамаш лелаерашта агротехнически консультацеца, хlаьта иштта, юртбоахама баьцовгlашта зе деча са доаллача хlамашцеи лазарашцеи къовсам лоаттабеча, молиоративни балхаш чакхдоахача новкъостал дара дола де дезараш тlаэца.

Союзни республикай Министрий Советашта, СССР торговле Министерствана, Центрсоюза, Iаьдала моттигерча органашта тlадиллад бешамаш лелаерашта, огородникашта деш дола торгови гlулакх овлангара тоадара, баха нах гlишлон материалашца, бешамашкеи-огородашкеи лелаеча инвентараца, удобренешца, баьцовгlаш лораяра средствашца, хlара денна хоаттача товарашца бизза Iалашбара лаьрхlа тикай, хlаьта иштта хьалкхеьча юртбоахама продукцех сов яр дlачуэцара лаьрхlа приемни пунктай сеть дегlакхувлара, баха нах бешамий цlенолгашца, транспортни, гlишлон-ремонтни, кхыдолча гlулакхашца, хlаьта иштта царна дlатlадолха наькъаш хьадарца, газаца, энергеца Iалашбара кхы тlехьа ца тетташ де дезараш тlаэцалга. Нагахьа санна участкаш караерзаеча бокхача боараме мелиоративни балхаш де дезаш хуле, цунах цхьа дакъа предприяте средствай. хlаьта иштта моттигерча бюджета чотагlа кхоачашдайта хьажа.

СССР Минфина хьалхадаьккхад, бешамий участкаш тоаяра кредита сумма дукхагlа хилийтара йолча таронга хьожилга.

Цхьайолча республикашкарчеи областашкарчеи халкъа депутатий Советашка бешамаш лелаеча товариществай балха координаци яра йола опыт хьаллаьцай. Бешамий-огородий товариществаш хьаслгеи парна материально-технически Iалашо елгеи халкъа депутатий моттигерча Советашта тlадилла лаьрхlад. Цу гlулакхе цар шоашта доал делга дегlакхувлаш профсоюзни организацей, къахьегама коллективий лоархlам лакхбе. Моттигерча органий компетенце доазол арадовла дешаш йоагlаш йолча министерствашеи ведомствашеи дакъа а лоацаш ВЦСПС-еи СССР Госагропромеи къестале деза.

СССР Министрий Совета тlадиллад, бешамаши огородаши лелаелга дегlакхувлара, шоаш бакъдаь доаца доазош дlадахара дешаш къесталечара моттигерча органий бокъонаш шеръяра дешашка хьожилга, бешамаш лелаяра товариществаш хьаяра йола порядок чоалхане йоацаш хулийталга.

СССР Госстрояна хьалхадаьккхад, мехка тайп-тайпара зонаш теркал а еш гlишлош хьалъяра типови проекташ оттаяра Iалашо елга. СССР Министрий Совета тlадиллад, бешамашка объекташ хьалъяра сов тlехъяьккха йолча регламентацега хьожилга.

Белгалдаьккхад, халкъа тlахьожама органаша, министерстваш, ведомстваш, кхыча учрежденеш цу дешах йола партеи правительстваи решенеш кхоачаш мишта ю хьажара тlехьа тlахьожам лоаттабергхилар.

СССР Гостелерадиона, газетий, журналий редакцешта тlадиллад, мехка бешамаш огородаш лелаелга дегlакхувлара дешаш дувцалга, из болх вlаштlехьбаьккхачара дикагlа йола опыт хьахьокхара чlоагlа теркам тlаозилга.

ОРГАНИЗАЦИОННО-ПАРТИЙНИ БОЛХ ЭРГАБАЬККХЕ ТОАБЕ

Самардийнахьа КПСС обкоме хилар КПСС горкомийи райкомийи организационни отделий заведующей совещани. Цунна юкъе дакъа лоацаш хиннараш хьежар перестройка хьалащка организационни отделий болх дlахо йодача эргабаьккха тоабарахи «Парте нах хьаэцаш а партийни мугlараш чlоагlдеш а Ташкентски парторганизаце балха тlа хиннача цlенхашттарча кхоачамбоацарех бола» КПСС ЦК соцам кхоачашбарахи долча дешага.

Из дош дувцача юкъе дакъа лаьцар КПСС Грозненски горкома орготдела заведующе заместитела Г. Г. Шинкаренкос, КПСС Магlалбика горкома орготдела заведующе В. И. Зазуляс, КПСС райкомий орготделий заведующеша: Ачхой-Мартановски — Р. Х. Эльжаева, Ленински — А. А. Зубова, Назрановски — И. М. Муцольгова, Надтеречни — А. Ш. Шатаева, Веденски — Х. Р. Хабусиева, КПСС Грозненски райкома орготдела инструктора М. А. Прышвас.

Совещане дакъа лоацаш хиннараштa хьалхашка къамаьл дир КПСС обкома хьалхарча секретара В. К. Фотеева. Цо белгалдаьккхар перестройка хьакъехьара организационно - партийни балха юкъмоттиг юххьанцарча организацешка хила езилга, коллективаш социально - экономически дегlайоалаяра планаш кхоачашъеча цар лоархlам а сий а лакхдара, кадраш хьахоржача а дlа-са нийсъеча а цар йола влияни айяра теркам тlабахийтар.

ПЯТИЛЕТКА ШИН ШЕРА ПЛАН — ОКТЯБРА 70 ШУ ДУЗАШ!

Социалистически яхьа оагIув

ТIехьабусилга дIадаккхар — сийлен декхар

Экономически обзор

Нохч-ГIалгIайчен къахьегама коллективашта юкъе тIа-тIа шерагIа яржаш латт Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача цIейнц сийленца накъабахара йола социалистически яхь.

ЦIейна хьалхарча вахте а этта, бригадай, цехий, производствай коллективаша шоай къахьегама низаш тIадерзадаьд планови заданеши тIанийца декхараши толамца кхоачашдара.

Цунах доккха беркат даьннад. 1986 шера нюле арахецаш хинначул дукхагIа я 1987 шера нюль бетта арахецаш йола промышленни продукци. ПланагIа лаьрхIачул 4,9 процент дукхагIа я из, хIаьта соахка хинначул 1,9 процент дукхагIа я из.

Республикерча мехкдаьтташа планал совгIа Даьхенна деннад дIабахача ворхI бетта 82 эзар тонн мехкдаьттеи (газови конденсат а тIехьа дIалаьрхIача) 65 миллион кубически метр гази.

Дизельни доагор, ацетон, тайп-тайпара машинаши прибораши арахецара, хьу хьараозара, цемент, аьшкбетонии конструкцеши оатхалаши, чухьнахьеи тIехьнахьеи дувхаду пазата барзкъаш, кхыйола продукци арахецара ворхI бетта план толамца кхоачашъяьй.

Республике кIезига яц хьалха латта коллективаш, хьинаре къа а хьегаш цар толамца кхоачаши тIехкхоачаши ю еррига планови заданеши социалистически декхараши, кхом бу материальни къахьегамеи ресурсашта, производствана интенсификаци ю. 1987 шера 7 бетта арахийца продукци 1986 шера цу юкъа арахийцачул дикка дукхагIа хиннай Грозненски ремонтно-механически, «Промавтоматика» НПО опытни, цементни, экспериментально-механически, медицински инструментий заводашка, «Терек» яхача производственни мебельно-дахчан хIамаш еча объединене, «Стройиндустрия» яхача производственни объединене, Шалински Гудермесски райпищекомбинаташка.

ДукхагIйолча промышленни предприятеша толамца кхоачашдаьд продукцена поставкаш яра дола договорни декхараш.

Iилман-технически прогресс елга сихдара, къахьегам вIаштIехьбаккхар эргадаьккха тоадара, къахьегама дисциплина чIоагIъяра, балха масса а йолча участкашкара бехктокхам айбара тIадерзадаь балхаш а деш, дукхача коллективаша толамца кхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра ворхI бетта план, соахка укх хана хинначунца дIаннйсдича хIара болхлочо хьаяь продукци дикка дукхагIа хилар.

Къахьегама овсарле лакхъяра план 112 процент кхоачаш а еш, соахкарчул 25,2 процент лакхъяьй из «Пищемаш» завода коллективо, электромеханически заводе къахьегама овсарле лакхъяра задани 109 процент кхоачаш а яь, 11,6 процент лакхъяьй из цо, «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни заводе къахьегама овсарле лакхъяра план 103 процент кхоачаш а еш, соахка укх хана хинначул 9,4 процент лакхъяьй из, Нохч-ГIалгIай АССР Госагропрома промышленни предприятеша къахьегама овсарле лакхъяра план 106 процент кхоачаш а яь, соахкарчул 16,8 процент лакхъеннай из, уж санна дола масалаш кхы дукхха а доаладе йиш я.

Хьалха латтача коллективай опыто къаьгга хьахьокх хIара предприяте хIанз а тIехьа пайда эцанза йола таронаш хилар.

Цхьабакъда, республика индустри дегIаккхувлача хIанз а тIехьа кIезига дац кхоачамбоацараш, дукхача производственни коллективашка Iалаьмате мела лел перестройка елга, хьалха санна бизза пайда ийбац шоай таронехи кхоачамехи, мела лел керда техника юкъейоалаелга, номенклатурагIа продукци арахецара план кхоачашъяц.

Еррига республика хьанийцача продукци маьхалъяккхара задани, поставкаш яра договорни декхараш а тIехьа дIалаьрхIача 97,9 процент мара кхоачашъяьяц, договорни декхараш кхоачашдаьдац 34 объединенеи предприятеи, цар дIа ца йохьийташ йисай 23,1 миллион сома маьха продукци.

ТIехьаюсача предприятех я «Красный молот», Назрановски «Электроинструмент», Биохимически заводий, швейни производственни объединене, кога гIирс беча фабрика, «Чечено-Ингушстройматериалы» производственни объединене, Ассиновски консервни завода коллективаш. ДIахо йодача хана ла мегаргдолаш гIулакх дац цхьайолча предприятеша продукци арахецара планаш кхоачаш а ца еш, соахка укх хана хинначул а кIезигагIа продукци арахецаш хилар.

ПланагIа лаьрхIача бесса продукци дегIаккхувлилга Iалашдаьдац «Красный молот», Грозненски Гудермесски, «Нефтехимзапчасть», «Электроинструмент», «Металлист» заводий коллективаша.

Цхьайолча производственни объединенеи промышленни предприятейн балха тIа цIенхашттара кхоачамбоацар да къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачаш ца яр.

1987 шера ворхI бетта къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьяц 19 предприяте, республикерча хIара ворхIлагIча промышленни предприяте. Цу хьокхама даькъе эггара чIоагIагIа тIехьаюсачарех я «Красный молот» (91,2%), «Электроинструмент» (83%), Назрановски трикотажни фабрика (92%), Металлотара (80%), «Металлист» (75%).

Соахка укх хана хинначул а къахьегама овсарле лохъеннай цхьайолча предприятешка. Къахьегама овсарле лохъеннай ялата продуктай Нохч-ГIалгIай управлене предприятешка, «Чеченингушстройматериалы» производственни объединене, Грозненски ремонтно-механически предприяте, кхычахьа.

Къахьегама дисциплина чIоагIъяра, балха еррига участкашкара бехктокхам айбара е йоагIаш йола йоахо еча предприятешка дика толамаш доах, зехьа йоаеш йола балха ха кIезиглу, юкъарча производстве эффективность лакхлу.

Балха ха зехьа йоаелга дикка кIезигденнад «Терек» яхача мебельно-дахчан хIамаш еча производственни объединене, ремонтно-механически, «Оргтехника» ПО «Электроприбор», «Пищемаш», Биохимически заводашка, «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене, кхоалагIчеи пхелагIчеи маьхк еча заводашка, Грозненски Нестеровски консервни заводашка.

Масала, «Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене предприятешка прогулаш ярах нах балха ца боагIаш бусилга 1986 шера хьалхарча ах шерраца нийсдича 69 процент кIезигденнад, «Терек» яхача мебельно-дахчан хIамаш еча производственни объединене — 45 процент, Грозненски консервни заводе — 39 процент.

Цхьабакъда, из нитта дале а, республика еррига промышленность хьанийцача зехьа йоаеш йола балха ха дукха я. Болхлой къа ца хьегаш багIаш, цар прогулаш еш, администраце бокъонаш а телаш, болхлой балха тIерабувлаш моттигаш нийсъяларах хIара шера расчетни даннеех республика дIа ца луш юс 10 миллион сома маьхага кхаччалца йола продукци.

Дикка дукха балха ха зехьа йоайир укх шера машинашъеча, яйгачен кхачани промышленностa болхлоша.

1987 шера хьалхарча ах шера Грозненски кондитерски фабрике хIара болхлочоа дIалаьрхIача зехьа йоаяь балха ха 10,3 сага-ди да, Октябрьски консервни заводе — 7,5 сага-ди, дулха комбинате — 5,5 сага-ди.

Промышленносте еррига зехьа йоаеча балха ханах 26,9 процент яр прогулаш ярах йоаеш я.

Промышленни предприятешка балха ха зехьа йоа а еш, кулгалхощен специалисташен оттаяьча ханал тIех, салоIача деношка болхлошка къахьегийташ моттигаш нийслу.

1987 шера хьалхарча ах шера хIара болхлочоа дIалаьрхIача йоагIача ханал тIех байта болх ди саьхат гаргга да. ДоагIачул тIех балхаш дайташ къаьстта дукха моттигаш нийсъелар мехкдаьтта чакхдоахача промышленносте, гIишлон материалий промышленносте, яйгачен кхачани промышленносте.

Пхе беттал а кIезигагIа ха я шу чакхдала. ХIара производственни коллектива сийлен декхар да дикача производственни хьокхамашца 1987 шу чакхдаккхар.

Дезала династи

Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача юбилейга кхачалехьа шийтталагIча пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъе доккхий декхараш тIанйцад Назрановски трикотажни фабрика бIаьш болча хIамаш тегача мотористкаша. Эггара хьалхарчарца из инициатива дIайолаяьрех ба БогатыревгIар йиъ йиша ПаьтIамат, Зайнап, Зарема, Марем. ГIорбаьнна дика къахьегаш, даим социалистически яхье хьалха латташи башха дика производственни толамаш доахаши хиларца фабрика дуккхача болхлоша, предприяте кулгалхоша чIоагIа лоархIаши сийдеши ба уж йижарий. Шоаш лелаеча «Коммунистически къахьегама ударник» яхача цIера сий даим лакха а лоаттадеш, хIара сменагIа юкъера лаьрхIача шишша норма кхоачашъеш ба уж. Овсаре къахьегарал совгIа, шоаш тегаш дола барзкъаш дикеи тIехдикеи мара хилийтац цар. Цудухьа дукхагIйолча хана ОТК болхлой тIахьожам боацаш дIайохийт цар продукци.

БогатыревгIар ПаьтIамати Зайнапи башха-дика производственницаш хиларал совгIа, фабрике эггара дикагIа лоархIаш бола кагирхой хьехамчаш а ба. Цар шоай опыт, дикагIйола балха методаш дог раьза долаш дIа а йовзийташ, хьалхехбаь говзанчаш дукха ба укхаза. Хьинаре дакъа лоац цар общественни балха тIа а. Дукхача шерашка хьаьнала къа а хьегаш, цар даьхача толамий лакха мах баьб Даьхено. Дукха совгIаташ тийннад царна. Бригадирий Совета член а йолаш, халданза яхье хьалха латташ хьайоагIача Зайнапа тийннача совгIаташта юкъе я «За трудовую доблесть» яха медаль. ХIаьта ПаьтIамата еннай из санна йола медаль. «Знак Почета» яха орден, кхы дуккха дола совгIаташ. Шоай боккхагIболча йижарий никъ тешшаме дIахьош я зIамагIйола ши йиша Заремаи, Мареми. Доахача производственни толамашка диллача шоай йижарел тIехьабисац уж.

СУРТА ТIА: БогатыревгIар йижарий Зайнап, ПаьтIамат, Зарема, Марем.

Л. АБДУРЗАКОВА сурт.

ХЬАЛХА ЛАТТ

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединенена чуйоагIача промышленни предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье укх тIеххьарча шерашка хадданза хьалха латташ хьайоагIарех я СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода коллектив. Къаьстта беркате къа а хьегаш, укх юбилейни шера ше тIанийца доккхий декхараш тIеххоачашдеш я из. Ер шу доладелча денз хIанзлехьа паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа цо арахийцай 424 эзар сома маьха тайп-тайпара химически продукци. Цу даькъе оттабаьча боарамал планагIа лаьрхIачул совгIа полиэтилен, 515 тонн спирт, кхыйола продукци.

Къахьегама овсарле лакхъяра ворхI бетта план паIи ахи процент тIеххоачашъяьй предприяте болхлоша. Из лакхъяра чотагIа хьаьяьй цар планал совгIа ара мел хийца товарни продукци. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах укх шера пачхахьалкхенна кходаьд 400 эзар сом. Еррига укхаза арахецача продукцех 34 процент яр лакхерча категорех я. Из хул планагIа лаьрхIачул цаIи ахи процент гаргга дукхагIа.

Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача юбилея сийна яьржача яхье укхаза хьалха латт Чингарнев Заинды Хусейновичи Кальной Виктор Григорьевичи керте латтача производствай коллективаш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Дика каяьннай

Айхха вахарца ювзаенна, вай беррпгача мехка толамца дIайодача перестройкаца чIоагIа хьашт хиларах хоалуш дола хувцамаш де вIаштIехьдаьннад тха балха тIа, из бахьан долаш къахьегама толамаш а даьхад.

Тха завода болхлошен кулгалхошеи дика кхетадора 50 шу хьалха хьалъяь, цу хана дениз хайра реконструкци янза йола предприяти бокъонца эргаяккха езилга. ХIана аьлча, цун къаьнарча оборудованех бизза пайда эцалацар, къахьегама овсарле лакхъе йиш хилацар. ДIахо йодача хана дикка пайда баргба укх шера завода ремонт еш а цхьайола оборудовани хувцаш а даьча балхех.

Крупаш йоахача завода цеха ремонт йир нюнь бетта, цун оборудованех цхьаяр хийцар. Укх шера оборудовани а хувцаш, ремонт яр бахьан долаш, ворхI бетта план тIеххоачашйир крупаш йоахача цеха коллективо.

Балха овсарле лакхъеш болх барца белгалбаьннаб цу цехера крупянщик вола Аушев Iаьла, слесарь Касиев Иоакъап, болхлой Измайлова ПаьтIамат, Дарсигова Асет, кхыбараш.

Иштта ремонт йир укх шера хьоар доаккхача цеха а. Къаьнаръяраш дIа а йоахаш, массехи керда вальцови, вешта аьлча, хьоар охьаш йола станокаш, хьоар ловсаш дола цацаш оттадир цехе, хийцар технологически схемаш, кхыдола хувцамаш дир. Уж мероприятеш чакхъяхарах соахкарчунца нийсдича шозза дукхагIа даккха йиш хул хIанз лакхача сортах дола хьоар. Хьоар доаккхача цеха коллективо а тIеххоачашйир ворхI бетта план. Дика къахьегарца белгалбаьннаб укх шера хьоар доаккхача цехера А. Измайлова, Т. Дудуркнева, М. Яндиева, кхыбараш.

Духхьал, цхьайола оборудовани а хувцаш, технологи а тоаеш, ремонт ярах хьахиннадац тха коллектива толамаш.

Керттера да болхлойи, инженерно-технически болхлойи, кугалхойи оамалаш хувцаялар. Массане а кхетадаьд мичча бесса болх барах таханарча вахаро дIадехар кхоачашдулургдоацилга, балхах бокъонца дог а лазаш, хIаране ший декхар дизза чакхдоаккхаш хилча мара еррпгача коллективо хьалхашка латта доккха декхар кхоачашдергдоацилга.

Эргабаьннаб тха коллективерча партийни, профсоюзни, комсомольски, кхыча общественни организацей болх а. Кхетам лакхбеш дукхагIа къахьег цар болхлошта юкъе.

ВорхI бригада я мельзаводе, царна юкъе шерра яьржай социалистически яхь. ЛоархIаме да продукци планагIа йоагIар а дикал лакха йолаш а арахецар. План тIеххоачаш а еш, дикача сортех йола крупа а йоаккхаш, котъяьннача бригадана 100 соми, хьоар доаккхача бригадана 110 соми совгIат лу хIара бетта. Толамаш даьхача кхыча бригадашта а партийни, комсомольски организацеща шоай совгIаташ тел, баркалаш оал, администраце приказащца белгалйоах.

Социалистически рузкъа лорадара къаьстта йоахо ю оаха. Кулга бIехачарна социалистически рузкъана тIаккхувда йиш йолаш хинна моттигаш дIакъайлай. Цу даькъе дика болх бу социалистически рузкъа лорадара йолча массазарча комиссе членаша Боров Абубакара, Дударов Хьусена, Гиреев Ахьмада. Цар тIахьожам лоаттабу ялаташ тIерадувлий, куташ еш моттигаш хулий хьожаш.

КПСС ЦК нюньски (1987 ш.) Пленума соцамаш кхоачашдараи Советий Iаьдала 70 шу дизараи къахьегама толамащца накъадахара еррига уйла тIаерзаяь болх бу тха коллективо.

Т. ПАРЧИЕВ,
Назрановски мельзавода мастер.

Яхье баьннарий гIулакхаш

1987 шера ворхI бетта Къулбаседа Кавказа вежарашха йолча автономни республикашта юкъе лелаьча социалистически яхьа итогаш яьй. ДIабахача ворхI бетта промышленносто баьча балха керттера хьокхамаш.

Проценташца

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкарой АССР	Дагестански АССР
Продукци маьхалъяккхара план кхоачашъяр	101,0	101,8	101,0	105,8
Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяр	102,6	102,2	101,2	103,0
Соахкарчунца нийсйича къахьегама овсарле лакхъялар	102,0	105,8	104,2	108,2
Поставкаш яр а тIехьа дIалаьрхIача продукцена реализаци яра план кхоачашъяр	97,9	99,1	98,8	97,4

ДОШ — АЬННАЧА

Мишта кхоачашду декхараш

ШийтталагIча пятилетка шоллагIча шера планал совгIа паччахьалкхенна 80 тонн шуреи 20 тонн дулхи дIадала социалистически декхар тIанийцадар е карара шу хьадолалуш Малгобекски района «Алханчуртский» совхоза къахьегамхоша. Мишта кхоачашду цар из? Дош аьннача дий-хьогI хьайбаш леладерий? Фу карагIдаьннад царна дIабахача ворхI бетта?

Балха итогаш дега боккха тоамбеш я. Цу юкъа пачхахьалкхенна дIаеннй 341 тонн шура, планагIа йохка йоагIар 320 тонн йолаш. 213 тонн дIа а луш 190 процент кхоачашъяьй хIаьта дулх дохкара план а.

Планаш а тIанийца доккхий декхараш а толаме кхоачашде аьттув баьннаб коллективни подряди хозрасчети юкъе а йоалаяь, зоотехнически бокъонаша дIа ма деххара хьайбаш интенсивно кхоабилга совхоза кулгалхоша вIаштIехьдаккхарах. ВорхI бетта хIара кхоабача Iаттагара 1641 килограмм шура яьккхай доярнаша. Из дIадахача шера цу юкъа яьккхачунца нийсйича 279 килограмм е 20,4 процент дукхагIа я.

Дозал дукхагIа долаш да укх шера совхоза хьайбаш леладераша дулха лаьрхIа пачхахьалкхенна дIатела йоахани хьанхарчи. Иштта, юкъера лаьрхIача 370 килограмм дозал долаш хиннай хIара сиргIа, хIаьта хьакха — 130 килограмм. 1986 шера дIачутийнача хьайбашца нийсдича укх шера доахана дозал 14 проценти хьакхий дар 35 проценти дукхагIа хиннад.

Уж толамаш доахача къаьстта белгалбаьннаб доярказ Албакова Тамара, Бекботова Фадиман, Гачаева Аминат, Бекботова Марем, Исратова Сацита, Исаева Заипи, кхыбараш. ХIаьта царна юкъе яьржача социалистически яхье эггара дукхагIа — хIара ше хьожача Iаттагара 2194 килограмм шура яьккхай Албаковас, шера планагIа яккха йоагIар 2200 килограмм йолаш. Кара рарча шерара шоай планаш кхоачашъяь бала боахи лакхе цIераш яьха доярказ а. Толаме кхоачашду цар шоаш тIанийца социалистически декхар а.

Доахан дика кхоабаш хиларца, дог лазаш хьайбашта кхы тIа эшаш дола гIулакхаш дарца белгалбаьннаб скотникаш № 1 йолча ферме болх беш вола Исратов Абукар, № 2 йолча ферма скотник Бекботов Махьмад, цу фермерча хьайбашка хьожаш вола ветеринарни лор Хутиев Махьмад.

ХIанз укх август бетта деношка юкъера лаьрхIача хIара кхоабача Iаттагара 11,3 килограмм шура йоаних доярнаша совхозе гIолла. Республика цхьадолча боахамашка чIоагIа йокъали йIовхали лаьттача ахкан хана лаьгIъялийтай шура. Из хIама нийсдалийтадац совхоза кулгалхоша. Цар цIенхаштта уйла яь хиннай шура лаьгIца ялийтара, хаоттамо чIоагIа духьале йой а пачхахьалкхенна шурей дулхи дIадалара планаш а декхараш а тешшаме кхоачашдара.

— Дийнахьа кхоаленашта кIал дIаоттадаь хьаьна моша доакъари кIезиг-дукха концентраташи телаш кхаьбад оаха доахан. Цох кхоачам хург ма бий аьнна ца Iеш бийсана ара а доахаш даьгIенашка доажадайтад детташ мел дараш. 32 — 35 градусага дIаккхоачаш йIовхал лаьттача деношка а шура лаьгI ца йолийташ беркате къахьийгар тха совхоза хьайбаш леладераша, — аьлар парткома секретара Точиев Махьмада.

— ЙIайха йолаш денача дийнахьа дика дажаш хилац хьайбаш. Цудухьа шура а хьалха санна дукха лац цар. — шоаш даьча балхех лаьца дIахо дувц сона института зоотехнически факультет яьккха волча совхоза директора Манкиев Бахьаудина Баматгире. — Геттара дIайха денача дийнахьа а бийса хьатIаккхаьчачул тIехьагIа 10 — 12 градус арара температура лохагIа йолаш хул фо. Шелъенна хиларагI дикагIа дажаш хул доахан а. Дийнахьа йIовхал Iатгъарах Iоа ца еш йиса шура Iоае вIаштIехьдоал цар.

Совхоза кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша эггара хьалха шоай теркам тIабахийтаб къахьегача сага фактора лоархIам лакхбара. ТIа а нийца чIоагIъяьй болхлошта юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяра хьакъехьара условеш. Закон а хинна дIаэттад дийнахьа, декада, бетта даьча балхий итогаш елга, дикагIа къахьегараш морально а материально а белгалбоахилга, планаш кхоачаш ца ерашкара, къахьегама дисциплина телхаерашкара доагIар хьадехилга.

Совхоза специалисташа йоакхо ю болхлой бытовой хьашташ кхоачашдара. Иштта, цар шоай доалахьа дола хьайбаш кхабара доакъар язду, ялат лу, кхатилла хIама Iалашъеча новкъостал ду. Вешта аьлча, кулгалхоша, парткомо, профкомо хадданза йоакхо ю наьха къахьегамцара безам совбаргбола гIулакхаш чакхдахара. Цу дерригача дикача гIулакхаша лакхбу доярказ, скотникий, механизаторий, кхыча болхлой, специалистий бехктокхам, хьахилийтай кхотаенна къахьегама коллективаш. Царна кулгалдеш ба йоккха балха опыт караерзаяь бола бригадираш Оздоев Махьмад, Малороев Салангири, Костоев Султан, Чапанов Хьасан, Сагов Ювсап, Дарсигов Мувса, кхыбараш.

КПСС XXVII съезда, цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеша дIа ма деххара хьайбай боахам дегIабоагIилга сихдара, мехка Кхачан программа кхоачашъеча шурен дулхи дукхагIа даккхара, сага фактора лоархIам лакхбарал совгIа, совхоза кулгалхоша оарцагIбоах шоай болхлой тешшаме йола доакъара база хьалра а. Цу гIулакхах а дика лоархIабу уж. ДукхагIа хулийт лицерна, хьажкIаш, кхы пайпа хьаьнеи дукхеи доакъар луш йола культураш тIайола кхаш. уж лакха хьувкъам болаш хьалкхею бригадни подрядагIа къахьегаш болча механизатораша.

Укх хьатIахулача Iай ши эзар совгIа бежан, цаIи ахи эзар гаргга хьакха, ворхI эзар совгIа устагIа кхаба безаш ба совхоза болхлой. ПланагIа 1950 тонн йол, 7,7 эзар тонн силос, 3 эзар тонн ча кийчде дезаш ба механизатораш. 14 август хьатIаотташ цар аргIаш а даь дIаоттаяьй 2000 тонн йол, ча — 2500, силос чуеллай 600 тонн.

Доакъар шортта Iалашле йиш хулийташ хьалкхеяьй цига культураш. ХIанз механизатораша шоай низаш тIадерзадаьд силос чуйоллара. Хьажкiаш хьакха йолаяьй совхоза масса а бригадашка. Из болх къаьстта дикагIа вIаштIехьбаьккхаб № 3 йолча Сагов Ювсапа кулгалдеча бригаде. Хьалхарча массехк дийнахьа 60 гектара тIара хьажкIаш хьекхай цун механизатораша. Къахьегама овсарле лакха йолаш болх бу тракториста, шофераша Джанхотов Азматгире, Костоев Микаила, Шадыжев Азматгире, Костоев Макшарипа, кхыбараша.

— Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 120 центнер моша доакъар доаккх оаха, планагIа хила доагIар 100 центнер долаш, — йоах совхоза керттерча экономиста Чапанов Сале.

Итт балха дийнахьа чуелла яккха лерхIаш ба совхоза специалисташ укх шера шоай кийчъе езаш йола силос. Балхаш чакхдоах духхьал шоай боахама техникаца. Кхычахьара командировка яйта цхьа грузовик яц совхоза мовхьаш дIа-хьа кхухьаш. Шоайчарех ма боагIара пайда а эцаш чуэцийт цар укх шера шоаш хьалкхеяйта еррига культураш. Цу гIулакхо а боахама экономика эргайоаккхача доккха новкъостал дергда. Кхыча беса аьлча, 200 — 300 эзар сомага дIаккхоачаш хургда духхьал из бахьан долаш кходаь ахча. Иштта уйла е баьннаб специалисташ бригадни подряди хозрасчети юкъейоалаяьчул тIехьагIа. ЛаьрххIа уйла а еш шоай боахама пайда хургболча тайпара мара чакхдахийтац цар цхьаккха а балхаш.

— ЛурчогIа пачхахьалкхенна ши миллион зе даьдале соахка цIена пайда 47 эзар сом а беш чакхдаьккхар шу. Укх шера оаха лерхI баь пайда цхьа миллион сомага дIаккхоачабе, — йоах шеко йоацаш болча парткома секретареи керттерча экономистеи.

Цу толамга кхача таро лу доакъарга дIадода рузкъа дикка лохдарца, культураш хьувкъам лакха болаш хьалкхеярца, хьайбай продукташ алсамъяхарца, доагорай смазочни материалий, запчастей кхом а беш, шоашка йолча техниках ма могга пайда эцийташ балхаш дайтарах.

Укх шера дикка тIеххоачашъяьй совхозо пачхахьалкхенна цIена хьоаса бола тха дIадалара план а. Тушински фух бола 2,3 эзар устагIа ба лоаман даьгIенашка лелабеш. Хьалха планал совгIа дIаденнача 15 центнер хулача тхана кхы тIа IотIаккхетаргдолаш да хIанз кастта ларга доладергдолча цу жена тIера даьккха 15 — 20 центнер тха а.

Фуна лаьрхIа йола люцерна лелаеш я Дарсигов Мувсас кулгалду № 4 йола бригада. Цун болхлой чуййца бала боахк 180 гектара тIа хьалкхеяь люцерна. Ги даккхарал совгIа дукха доакъар а доаккх цу бригадерча механизатораша. Лоацца аьлча, беркате къахьег совхоза массе а подразделенешкарча болхлоша, толаме кхоачашду шоаш тIанийца декхараш. ХIаьта хьайбаш леладераш уйла йолаш ба Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дуза цIей пачхахьалкхенна шера дIаяла йоагIа шурен дулхи дIа а денна, дикача хьокхамашца дезде. Тахан цар деча балхашка хьежача, гIулакхаш техкача шеко йоацаш ала мегаргда из декхар а болхлоша кхоачашдергда, аьнна.

ЦIераш яха йоагIа ялатеи доакъареи культураш хьалкхееча, уж чуэцача, тахан кхыдола балхаш дIахьоча эггара хьинарегIа къахьегаш болча механизаторий. Уж ба дии бийсеи ца къовсаш кхашка баьхкараш, шоаттеи кIиранеи деношка а тIехьа салоIилга дага ца доагIаш гота баьхкараш, маккхаши культивацин яьхараш, минеральни удобренеш тувсаш лаьтташ хьаьндаьраш, зене йолча хIамашта духьала химически молхаш йиттараш, юххера а лакха хьувкъам болаш уж хьахилийтараш.

Кхашкара уж дерригa балхаш деча къаьстта белгалбаьннаб ЦечоевгIар Хьасан, Iалихан, Балкоев Шамал, Къахьегама ЦIеча Байракха шиъи Халкъа доттагIлени яха орденаш лелаю Киев Зяудин, Костоев Исропил, Аушев, Мухарбик, комсомолец Киев Аслан, цун да Асхьаб, Ахриев Башир, Гулиев Висангири, Шадыжев Салман, Бекмурзиев Макшарип, кхыбараш.

Баркал ала а доагIаш хьинар ца кходеш балхаш ду чанах аргIаш деш боахкача механизатораша Газиев Iийсас, Малороев Назира, мугIарерча болхлоша Чапанова Жансарс, Бизиева Хьавас, кхыбараша.

С. АУШЕВ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Укх деношка Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума аргIанара заседане дийцад «Сийлахь-Йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизара кийчо еш Советски района халкъа депутатий Советаша беча балхах дола дош.

Белгалдаьккхад, районни партийни организаце кулгал а деш Советски района халкъа депутатий Советаша, къахьегача коллективаша Сийлахь - Йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизара ма боаггIара накъабахара болх шерра беш хилар. Цар отта а даь, кхоачашдеш да Октябра юбилейна кийчо еча хана къахьегамхой балхей политически хьинар айдара, планаши социалистически декхараши толаме кхоачашдара гIо дергдола гIулакхаш.

Эргабаьккха тоабу района халкъа депутатий Советий болх, эргайоах цар балха формаши методаши, дегIадоагIа демократически гIулакхаш.

Беш болча балхо гIо ду район социально - экономически дегIаахара. Паччахьалкхенга хьалхарча ах шера дулх дохкара план 107 процент, шура — 105 процент, тха — 100 процент кхоачашъяьй. Промышленни предприятеша продукци яккхара план 108,3 процент кхоачашъяьй. Районе кхоачашъю нах чубаха цIеноши соцкультбыта объекташи хьалъяра планаш.

Цунца цхьана Президиумо райисполкома теркам тIабахийтар парте XXVII съезда, КПСС ЦК январски нюньски (1987 ш.) Пленумий решенешка хьежна района халкъа депутатий Советий болх ледара эргабоаккхаш хилара, шийна карара территори комплексни социально-экономически дегIайоалаяра декхараш кхоачашдара доагIар тIагIертта хьа ца дехара.

Октябре юбилея сийна тIанийца коллективни индивидуальни социалистически декхараш массаза а чIоагIдац ма боаггIара болча организаторски балхаца.

Халкъа депутатий Советаша, цар исполнительни комитеташа, колхозий, совхозий кулгалхоша, специалисташа бизза пайда эцац юртбоахама продукци яккхара а цун дикал лакхъяра а планаши социалистически декхараши кхоачашдара йолаш йолча таронех. Из дерригга а хьалхарча ах шера дулх, шура тха даккхар эсала дегIаахара кертечарех цхьа бахьан да. Иоаккхача продукцега дIадодар дукха да. Колхозийи совхозийн ссудни декхар лакхлу.

Торгови— гIулакхо кхоачашдац бахача наьха хьашташ, нах бахача дуккхача моттигашка электрификаци льяц. Цхьан сага - сих лерхIаш ду бытовой гIулакхаш республике юрта долчул кIезигагIа да.

Халкъа депутатий Советаш декхарийла йир Лакхехьарча Совета Президиумо Сийлахьбоккхача Октябра 70 шу дизара кийчо еш беча балха тIара кхоачамбоацараш дIадаха, парте XXVII съезда, КПСС ЦК январски нюньски (1987 ш.) Пленумий решенеш, шийтталагIча пятилетка шоллагIча шера планови заданеши социалистически декхараши толаме кхоачашдара, бахача наха гIулакхаш дара ерригга формаш тоаяра организаторскии кхетамеи болх тIаберзабе.

Президиума заседане иштта хьежар КПСС ЦК «ДIахо а социалистически законности порядоки чIоагIъярах, гражданий бокъонаши законни дола хьашташи кхы а дикагIа лорадах болча» соцамга хьежжа «Республике законности правопорядоки чIоагIъеш дечохи де дезачохи долча» дешага.

Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар, социалистически рузкъа лорадара, къахьеганза йолча доходашца, корта бохабеча маларашца, чIоагIагIа къовсам лоаттабара, кхыйола бокъонаш телхаяра профилактика хьанъехьара балха комплексни план республике отта яь кхоачашъеш, законности правопорядоки чIоагIъеш гIулакхаш деш советски, боахама, правоохранительни органаш хилар.

Деча гIулакхаша гIо дир 1987 шера хьалхарча ялх бетта хинна зуламаш кIезигдара. КIезигагIа да лаьрххIа саг вер, йоккхий човнаш яр, паччахьалкхени гражданий шоай доалахьа долеи руакъа лечкъадар, хулиганал, автотранспортни хатараш, кхыдараш санна дола зуламаш.

Бакъда, Президиума заседане белгалдаьккха ма хиллара, социалистически законность леладелгеи гражданий бокъонаш дораелгеи чIоагIдеш республика халкъа депутатий Советаша бу болх хIанз а КПСС XXVII съезда установкаша, перестройка дIадехараша ма яххара бац. Законности правопорядоки чIоагIъяра дешаш Советий сессешка, исполнительни комитетий, массазарча комиссей заседанешка дукхагIча даькъе талмаста дувц, тIайню решенеш хьадда яц, массаза а чIоагIъяц уж организаторски балхаца, уж кхоачашъяра пайдане тIахьожам лоаттабац.

Цунца дувзаденна белгалдоаккх цхьадола доккхий зуламаш, рецидивни зуламаш дукхагIа хилар, кхелетача наха ду зуламаш дукха хилар.

Зуламаш дукхагIа хиннад Урус-Мартановски, Назрановски, Надтеречни районашка.

Моттигерча Советий исполкомаша, чурча гIулакхий органаша мелбалийтаб тунеядстваца беш бола болх, геттара во лоаттабу наркоманецара къовсам, къаьстта наркотикаш йохкача нахацара бар.

Уголовни бехктохкаме саг озача хана правоохранительни органаша социалистически законность телхаду. Иштта моттигаш хиннай Сунженски, Заводской, Ленински, Назрановски, Шалински районашка.

Дукха телхаду фусамаш хьожаеча законаш, къахьегама законодательство, учете оттавареи фусамш екъареи порядок, законагIа доацаш нах балха тIара дIабоах.

Лакхехьарча Совета Президиумо халкъа депутатий моттигерча Советий теркам тIабахийтар цар шоай территоре тIа законность леладайтара йоагIаш йола йоакхо еш ца хилара, правоохранительни органашта леладара кулгалдеш, зулам далара бахьан кIоаргга ца тохкаш, бахача наха, къаьстта кагирхошта правови кхетам дукхагIа балара гIулакхаш лерттIа ца деш хилара; дIахо а дисциплина, законность, правопорядок чIоагIъяра доагIар правоохранительни органий гIулакхерча нахагареи кулгалхошкареи массаза а хьа ца дехаш, общественни порядок чIоагIъеча халкъа шоай лолоIамеча дружиний новкъостий судийн лоархIам лакхбара дола эффективни гIулакхаш ца деш хилара.

Лакхехьарча Совета Президиумо халкъа депутатий районни, городской Советашкара, цар исполнительни комитеташкара хьадийхар дIахо а социалистически законность чIоагIъярах, гражданий бокъонаш лорарах йола КПСС XXVII съезда решенеши КПСС ЦК соцамаши дизза кхоачашделга.

ДIахо а социалистически законности правопорядоки чIоагIъяра, гражданий бокъонаши законни хьашташи чIоагIагIа лорадара хьадда дола декхараш оттадир республика правоохранительни органашта хьалхашка Лакхехьарча Совета Президиумо.

Лакхехьарча Совета Президиум хьежар «г. Грозне халкъа депутатий Заводской районни Совета массазарча комиссей балхах долча» дешага.

Белгалдаьккхад, халкъа депутатий Заводской районни Совето массазарча комиссей, Iилма - технически прогресс сихъяра, общественни производства эффективность лакхъяра, районе бахача наха социально - культурни а кхыдола а гIулакхаш дара цар ю влияни чIоагIъяра дукхагIа терко еш хилар. Комиссеш боккха болх бу Совета сессешка, исполкома заседанешка дувцаргдола дешаш кийчдара, шоай заседанешка Iома а ду дувца а дувц лоархIаме дешаш.

Цунца цхьана цу деша хьакъехьа тIанийцача соцам тIа аьннад районни Совета цхьайолча массазарча комиссеша кIезига теркам тIабохийт боахамен социальни сфере хулача хувцамашта, кIоаргга экономически анализ яц объединеней, предприятей, организацей балха, боагIаш бола теркам, тIабахийтац райисполкома отделий болх тоабара. Комиссей заседанешка кIезига хьож лоархIамечеи ирачеи проблемаш, наггахьа мара дувцац харжархой наказаш кхоачашдарца дувзаденна дешаш.

ТIахьожама гIулакхаш кхоачашдара Совета сессешка боахама органий кулгалхошкеи кхыча гIулакхерча нахагеи хаттараш кIезига ду комиссеша.

Массазарча комиссей эффективность кхоачамбоацараш хилар бахьане боахама, социальни гIишлошъяра, бахача наха гIулакхаш дара сфера шеръяреи тоаяреи даькъе района хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдац.

Массазарча комиссей бехктокхам лакхбара районни Совето пайда эцац сессешка цар отчеташка ладувгIар санна йолча пайданеча формах. Хьалха даьча хоржамий хана сессешка цIаккха ладувгIанзар комиссей отчеташка.

Халкъа депутатий Заводской районни Совета, цун райисполкома Лакхехьарча Совета Президиумо тIадиллад парте XXVII съезда КПСС ЦК, цул тIехьагIарча Пленумий решенеш тIара хьадоагIа декхараш кхоачашбоагIаш бола тоабара. Комисбалха а лорхIама а боарам лакхбара даькъе ший болх эргабоаккхаш гIулакхаш де, социально - экономически дегIаухилга сихдара, общественна демократизаци яра, 1987 шера а бIаргчача пятилетка а заданеш ханал хьалха кхоачашъяра, Сийлахь - Йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизара ма боаггIара накъабахара парте лаьца никъ дIабахьара комиссей теркам тIабахийта.

Президиума заседане дийцар кхы цхьадола дешаш а.

КЕРДА ДИРЕКТОР ХЕРЖАР

Массехк бутт баьлча, болх бе долалургда предприятех (объединенех) дола Закон. Цо хьалхадоакх шоашшоашта финансировани яргеи самоокупаемостагеи дозлар, бригадни подряд ма хулла шерагIа юкъейоалаяр, предприятей кулгалхой харжар. Цу лоархIамеча дешаех дийцар селхан хиннача шоай собране малхбоалехьарча электрически сетей къахьегамхоша. Собране повестка: цу организаце керда директор харжар.

— Дуккхача шерашка шун кулгалхо волаш хьавенав Э. Лядов, аьлар ше къамаьл деш «Грозэнерго» управлене управляюще заместитела А. Д. Арутюнянца. — Хьахиннай йоккха, интернациональни ,барттайна коллектив. Шийна хьалхашка латтача декхарех дика лоархIаю из, цахаддаш кхоачашъю паччахьалкхеи планаш. Из керттерча даькъе шун хIара къахьегамхо хьинар, низ ца кхобеш болх беш хиларах да. Цхьабакъда, моллагIбола толам боаккхача кIезига дакъа кхачац кулгалхочунга а. Цунах тийша да болх нийса вIаштIехьбаккхар, коллективера микроклимат дика хилар, къахьегамхошта материальнии моральнии дооцрени яр. Уж оамалаш йоахкаш ва Э. Лядов. Цхьабакъда, пенсе вахарца дувзаденна, ше балхара мукъавалийта аьнна заявлени еннай цо. Дуккхача шерашка хьинаре къахьегарах цунна дег тIара баркал а оалаш, тахан шоай организаце керда кулгалхо харжа вIашагIкхийттад шо. Аьттув балба шун!

Собрани дIахьош волча партийни организаце секретара В. Винокурова, ВЭС-а дукхача участкай викалаша хоржамашта могаваьча кхаь кандидата цIераш хьакхайнаю. Уж ба малхбоалехьарча энергетически сетей керттера инженер В. Ушаков, «Энергосбыта» директор В. Гладков, малхбузехьарча электрически сетей директора заместитель А. Темерсултанов.

Дош лу В. Ушаковна. Цо лоацца дувц ший вахара наькъах, къахьегама биографех, директор хорже, ше де лерхIачох. Къаьстта теркам тIабохийт перестройка хьалашка болх бара, экономически дешаш къоастадара.

Цул тIехьагIа къамаьл ду цун кандидатура хьаллоацачар. В. Ушаков ВЭС-а коллективана дика вовз, укхаза из венав барайтта шу даьнна зIамсаг волаш, электрикагара дIаволавенна керттерча инженерага кхаьчав. Хов цунна болхлой дегашка бода никъ лаха, коллектива хьинар планаш кхоачашъяра тIадерзаде.

Ткъаь итт шу совгIа ха я В. Гладкова «Грозэнерго» управлене а цунна чуйоагIача организацешка а болх бу. Малхбоалехьарча электрически сетей коллективана из вовз принципиальни кулгалхо, говза специалист хиларах тарра. Цо кулгалду «Энергосбыта» коллектив республике дикагIчарех цаI я. Къамаьл деш цо белгалдаьккхар, республикерча промышленни предприятей, совхозий, колхозий, бахача наьха хьашташ кхоачашдар, царна цахаддаш электроэнерги лоаттаяр ше керттера декхар лоархIилга. Из кхоачашдара тIадерзадергда цо ВЭС-а болхлой хьинар.

— Экономически дешаш къоасталаь ца Iеш, боккха теркам тIабахийта беза парте социальни программа кхоачашъяра, къахьегамхошта салаIара хьалаш вIаштIехьдахара, — аьлар А. Темерсултанова. — Из дара таронаш йолаш я. Ира латт ВЭС-а болхлошта чуIе фусамаш ялара дош. Боахама способаца цIенош хьалдаро дIайоаккхаргъя из проблема.

АргI-аргIа трибуне тIа бувлаш хьаллаьцар В. Гладковеи А. Темерсултановеи кандидатураш ВЭС-а цхьаболча болхлоша, специалисташа.

Хоржамаш къайлагIа хилар. Аханел дукхагIа болча къахьегамхоша хьаллаьцар В. Ушакова кандидатура. Коллективо даькъала вийцар керда кулгалхо. Дег тIара ловца баькхар цунна ца харжаш висача шин кандидата.

М. КАРТОЕВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ИНДИ. Советски Союза технически экономически новкъосталца Дургапур е хьаьчча горношахтни оборудоване завода арахеца продукци Инде санна доазол арахьа а чIоагIа хоатташ я. Унхаза болх беш болча советски инженераша шоай знанеши опыти индийски коллегашта камаьрша дIалу, иштта царна кердагIйола технологи, караерзаеча продукци дикал лакхъеча новкъостал ду.

СУРТА ТIА: предприяте цхьан цехе.

С. КАРМАЛИТО сурт.

Кофе — из Никарагуа республика керттера экспортни валюта хьачудоагIеи культура. Хинотеган Матагальпеи, иштта мехка кхыча къулбаседа департаментий лоаман босешка кхачаш латт из маьхера тропически культура. Мехка хьахулар из сиххен йоа ца ешен чуэцарах тийша да. Из болх беш хилар кхыча мехкашкара интернациональни бригадаш, цу даькъе Советски Союзера бригадаш а яр никарагуанцашта новкъостал деш.

Чуйнчачул тIехьагIа кофена массехк этапах латта обработка е йоагIа — цIендеш, докъадеш, дIа-хьа къоастадеш. Уж операцеш сушильнешка, хIаьта тIаккха фабрикашка кулг-кара кхоачашъю. Матагальпе болх беш цу тайпара ши фабрика я.

СУРТА ТIА: Матагальпа яхача городе кофе дIа-са къоастедеш ба.

БТА—ТАСС сурт.

Зуламе бизнес

1986 шера 14 ноябре президента Рейгана американски фармацевтически компанешта США федеральни Iаьдалаша йохка ца могаяйташ йола молхаш кхыча мехкашка дIахьахьа бокъо луча законопроектана кIала кулг яздар. ХIанзчул тIехьагIа американски монополеш «законни кIийлен тIа» гхераме йолча молхай препараташ доазол дехьа дIаахийта йиш йолаш я. Законопроект тIанийцачул тIехьагIа фармацевтически корпорацешта хьахулаш боля пайда 400—500 млн. доллар дукхагIа хургба.

«Йоккха бизнес — геттара йоккха, адамашта ма йоаггIара хилара» уж эхь цахеташ аьнна дешаш американски миллионера Форда — воккхагIчун да. Уж дагадоха доагIа, 30 малхбузехьарча, иштта, хьалхарча даькъе медицински препаратий дунен рынка тIахьожам лелабеча а американски фармацевтически корпорацей балха мах беча хана. Шоашта болча пайдана цу корпорацеша дегIаухача мехкашка унахцIенонна а вахара а цIенхаштта кхераме йола молхаш йохк. Дерригдунен унахцIено лораяра организаце (ВОЗ) даннегIа малхбузен фармацевтически компанеш «кхоалагIча дуненга» йохкача тайп-тайпарча малхаех хIара шера 1,2 миллионагара 2 миллионага кхаччалца нах бов.

Духхьал Латински Америка мехкашка хIанз 100 совгIа тайпара уж мо препараташ йохк. Масала, венесуэльски аптекашка кхоач алупент, метапрель яха цIераш йолча астма долчарна гIойле яра лаьрхIача шерра рекламировании яь американски средстваш. ХIаьта ВIашагIкхийттача Штаташка цу медикаментех пайда а ийбеш дарба де бокъо лац, хIана аьлча из бахьан а долаш дукха пациенташ байнаб. Кхыдола масала — «Парк Дэвис» яхача американски компане хьаеш йола хлорамфеникол. Цу препарато дарба деш санна цIенхаштта зе а ду, цу даькъе анемии яха лазар кIоаргду, цIийца лазар долчар валар сихха гаргадоаладу. Хлоромисетин яхаш цIи йола из паргIата латиноамерикански мехкашка йохкаш я, масала, Мексике, цо геттара доккха зе делга хьалха а ца доахаш тайп-тайпарча лазарашта дарба ду средство санна йохк. Перу, Пакистане, иштта кхыча цхьадолча мехкашка «Мэрк Шарп энд Доум» корпораце 1972 шера денз США йохка бокъо ца луш йола «апетит айлра» лаьрхIа пернактин яха молхаш йохк. Цу препарато хьаьр а воаккх, иштта ве а тарлу.

Малхбузен фармацевтически корпорацеш нах боабе тарлуш йола медикаменташ экспортировать даь Iац. Цар «кхоалагIча дунен тIа» тохкамаш деш юъаю цига бахача наха бIаьш керда препараташ; цунах «фармацевтически полигон» а еш. Малхбузен фирмаш Къулбаседа-Малхбоален Азега йохкача медикаментий розничии маьхаш дунен рынкерчул 300 процент лакхагIа да. Потребителий хьашташ лорадара дунен халкъашта юкъерча ассоцнацей организаце даннегIа дегIаухача мехкаша медикаментех дIаухийтача 12 млрд. долларах, доккхагIдола даькъа пайдана йоацача е духхьал кхераме йолча препаратех дIаух.

Нагахьа санна 1980 шера дегIаухача мехкаша дунен рынкера 29 процент медикаменташ ийеш хинна яле, хIаьта 2000 шерага кхоачаш из боарам 48 процентага кхаччалца лакхлургба. Препаратий упаковкашта тIалатта «США хьаяьй» яхача клеймос дегIаухача мехкашта зулам дергхилар тешшаме да.

А. ХРОМУШИН. (АПН)

ДЖОТТИН КУРИ: СССР—БОКЪОНЦА МАШАРА ОАГIУВ ХЬАЛЛОАЦАР

«Рейкьявике советски хьадда предложенеш бахьан долаш цIаккха ца хиннача тайпара кхохкам лаьгIбара, дуне ядерни катастрофах лорадара тIехьара йоккхача шин паччахьалкхенна юкъера конструктивни диалог дIайолаяра гарга дахар», — йоах цIинхезача доминикански политически деятела, «Общественни морала тIехьа» яхача комитета председатела Джоттин Кури.

ПаргIатача адвокатски кабинета корегIа хьахоз мохкадича санна делхача тропически догIа, иштта чIоагIа къувкъаш дола ди. Из дерригга а сага организмана Iаткъаш йола 34 — градусни йIовхал ца хилча санна да. Iаламо чIоагIа хьахойт хургйолча ураганий цIераш а йоахаш газеташа йийца циклоний сезон йолаенналга. Сердал дIаяйра, кондиционер болх ца беш сецар. Доминикански столице электрически энерги таьац, цудухьа города моллагIча районера из дIайоаяр массазара хIама а хинна дIаэттад. Боад къовлабенначул тIехьагIа кIерамаш а сега дIахо къамаьл ду оаха.

«Духхьал ла йиш йоацача президента Рейгана позице дохадир халкъаш чIоагIа сатийса машарера соглашенеш тIаэцалга. Сона хетачох, США хIанзарча администраце дунен халкъашта юкъерча аренера ший позици хувца еза таханарча дунен тIа хулаш латта процессаш дукхагIа кхетаяра, пайдане хургдолаш, агрессивни политика тIаэцаргйоацаш, иштта дешашца а доацаш гIулакхашца, машарерча наькъаца, переговорий наькъаца проблемаш къоастае новкъостал де а деза — йоах дIахо Куре. — Цар, ший ерригача политикаца бокъонца машар хьаллоацилга къаьгга хьахьонхача мехка — Советски Союза предложенеш тIаэца еза».

ЦIи хеза полковник Франсиско Кааманьо хьаллоацар, цун конституционни правительства кхыча мехкашпарча гIулакхий министра Дж. Куре центрально - американски конфликта дувцилге йоацаш мах бир. Цунна хетачох, кризис къоастаяра цхьа таро я — Никарагуан Сальвадорен чурча гIулакхашта американски администраци военни хьакъехьа юкъе ца а лелхаш социлга. «ХIара мехка йизза бокъо я арахьара юкъе ца а лелхаш ший проблемаш къоастае». Са идеал — из мукъа а йолаш дегIаахареи ший лоIаме хилареи принцип. Из принцип оаха 1965 шера лораьй американцаш «коммунистически боламца» къовсам лоаттабе доахк тхо аьнна бахьан. Даьнкха тха мехка чубаьхкача хана, хIаьта цар лелаяьр харцо яр. Цунца США-с ший оагIорахьара дунен халкъашта юкъера нормаш, американски паччахьалкхений Организаце устав, дерригача халкъашта еза йола ший кхел ше къоастаяра, ший лоIаме хилара принцип толхайир.

ГIайгIана хиларца цIи хезача «седкъашкарча тIемай» программах дувцаш доминикански юриста белгалдоаккх, цу лостамах дIахо болх баро дунен халкъашта юкъера проблемаш къестаяра, дунен тIара кхохкам лаьгIбара наькъаш лехача дикка новкъарле ергхилар. «Американцаш ядерни герз космосе даккха гIерташ хиларца Советски Союз ший тIема потенциал хьаллоаттае а дегIаххувла а езача эттай». — йоах цо.

Владимир ДУНАЕВ, АПН собкор.

Санто-Доминго — Мехико.

Дуне цхьан кIирагIа

ИНДИ — СССР: ДОТТАГIАЛИ ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАРИ

Инде торжественно дездир ший къаман цIей — ший лоIаме хилара ди.

40 шера хьадоагIа сийлахь - доккха индийски халкъ къам юхаметтаоттадареи прогрессан наькъагIа толамаш доахаш. Ший лоIаме йолча шерашка дикка доккха толамаш даьхад цо экономикеи культуреи, Iилмеи техникеи дегIайоалаеча. Советски нах чIоагIгIа раьза ба цу юкъа тешами вIаши дIа-юха леладечох кхеташи хиларца белгалдола СССР-ан Инденеи юкъера традиционни доттагIлеи отношенеши дуккхача оагIонашкахьара цхьана леладу гIулакхаши дегIадахкара лакхагIча боарам тIа довлара. ХIара шу ме доал дегIадоагIаш дола советско - индийски бувзамаш хIанзарча дунен халкъашта юкъерча гIулакхий кхы а беркатегIа йола фактор хийна дIаотташ латт.

ВIаши аьттув болаш леладу советско - индийски гIулакхаш вай мехкий халкъий керттерча хьашташна хьежжа хинна ца Iеш, Азей дерригача дунен тIеи стабилизирующи фактор санна лоархIам болаш хIама да, ерригача дунен халкъашта юкъерча климата позитивни воздействи еш да. Машареи прогрессан гIулакха тIехьа хилара, герзаш дIадахараи ядерни тIом ца хилийтараи болча къовсама тIехьа хилара ларда тIа латтача СССР-ан Инденеи юкъерча гIулакхаша хьахьокх машаре цхьана дахара политика дIахо гIоргйолаш хилар, хIаьта цу тайпарча политикана пайдане йола тешшаме аргумент а я.

Из процесс дегIайоалаяра къаьстта боккха лоархIам болаш хилар 1986 шера ноябре М. С. Горбачева Инденъ визит. Инде премьер-министра Р. Ганде белгал ма даккхара, «шин оагIорахьара индийско - советски гIулакхаш дегIадоаладара лоархIаме белгало хинна дIаэттар из визит, регионерча стабильноста а дерригача дунен тIарча машара а гIулакха юкъе дикка доккха дакъа юкъе а дихьар цо». Визит йолча хана СССР-ен Индеи кулгалхоша кIал кулгаш яздаь ядерни герзах мукъа а низагIа баь а боацача машара принципех йола Делийски декларации универсальни лоархIам бола документ да. Цу тIа хьахьейкха я ши паччахьалкхе вIашагIъелла болча В. И. Ленинеи Махатма Гандеи санна болча гигантий уйлай идеяш. Хьахьейкха а ца Iеш СССР-ен Инденеи хIанзарча кулгалхоша Iаьмате дика юкъейоалаяьй уж ядерно - космически бIаьшерен реалешта.

Ший 40 шу дизара юбилей Инде дездаьд чоалханеча хьале. Чурча а арахьарча а реакце бIеха гIулакхаш тIадерзадаь да мехка дестабилизаци яра, из мелбара, арахьарча политике цо лелабу ший лоIаме хилара никъ хувцара, мехка чухь эргалонаш яра. Республикана хала йолча укх хана Советски Союз, 16 шу хьалха кулгаш яздаьча машара, доттагIлеи, цхьана гIулакхаш леладара хьакъехьарча Договорага хьажжа ший гIулакхаш а леладеш, индийски халкъаца солидарность йолаш я, чIоагIа духьала я Индена Iоткъам бе гIертара, цун цхьоагIои дунен халкъашта юкъера сийи толхаде гIертара. Советски нах дог тийша ба СССР-ан Инденеи юкъера доттагIали цхьана гIулакхаш леладари дIахо йодача хана а вай мехкашкарча халкъий хьашташка хьежжа, массане юкъарча машареи адамлеи прогрессан духьа дегIадоагIаргхиларах а чIоагIлургхиларах а.

КЪОВСАМА КЕРДА ЭТАП

30 миллион африканцаш, метисаш, индийцаш лаьй хьал тIа лоаттабеш йолча апартеида варварски системана духьаларча къовсаме керда этап хьатIаэттай ЮАР-е. Мехка дерригача исторе чуха эггар йоккхагIйола забастовка йолаяьй 10 августе дошо рудникийи кIор боаккхача шахтайи горнякаша. Цунна юкъе дакъа лоацаш 340 эзар саг ва. Забастовка ераша дIадехар керттердар — 30 процент алапеш тIатохар, кхерамзлеи техника Iалашъяр, производстве расови дискриминаци соцаяр. «Оаха къовсам лоаттабергба, оахоша хьадехарий ерригача пунктех мел доагIар даь даллалца», — аьннад дуккхача наьха митинге горнякий Къаман союза председатела Джеймс Мотлатси.

Забастовка дIайолаеннача хьалхарча дийнахьа денз къовсам къаьгга хо а луш политически характер йолаш ба. Из тIаберзабаь ба экономически сверхэксплуатацена берзабаь ца Iеш апартеида системана шийна а. Духхьал цунца дашха доагIаш да хIанз ЮАР-е а цун доазонел гаьнна арахьа а шерра баржаш латтача забастовка ераштa мутIахьа хилара болама маIан.

Из дика кхетаду корпорацей владельцаша а, ЮАР расистски правительства а, океанал арахьарча цун покровителаша а. «Номинально лаьрхIача», — язду «Нью-Йорк таймс» яхача американски газето, — конфликт болхлошкеи частни предпринимателашкеи кхоачаш я; бакъда Къулбехьеи Африка правительствага кIезига кхачац. Соахка дошо рудникаша мехка инвалютни поступленеех 60 процент Iалашъяр.

ЮАР предпринимателашеи Iаьдалои карательни механизма беррига низ горнякашта тIабоаржабаьб. Охранникашеи полицейскешеи пикеташта топаш етт, забастовщикашта чхьонкараш етт, бIаргех хий ухийта газ етт.

БIаьш забастовкаш, горнякий Къаман союза 86 кулгалхо набахта чубехкаб. «Цхьабакъда цхьаккха а террора могаргдац тха денал дохаде», — белгалдаьккхад забастовка цхьан лидеро Сирил Рафамоза.

ХIанз хьалха цIаккха ца хиннача тайпара динагIа гуш да: апартеида система кIоаргача кризисана юкъеяхай, расисташа доалделга юхадоалаш латт. Горнякий забастовка шерра яржаро дерригача дуненга къаьгга дIахьокх, эггара къизагIа йола репрессеш а Африка Къулбехьарча къовсама ала боабе могаргдолаш йоацилга. Шу совгIа ха дIаяхай, 1986 шера 12 июне, масштабашка а низага а диллача цIаккха ца хиннача тайпара хиннача антирасистски выступленешта жоп луш ЮАР правительства мехка чрезвычайни положени оттаяь. Цу хана денз полицейскешца латаш кхо эзар гаргга саг веннав, итташ эзараш нах, царца берaш а долаш, набахта чубехкаб. Цхьабакъда бокъо яккха гIертарий денал дохадаь дац.

КХЕРАМЕ КОНФРОНТАЦИ

Африка къулбаседе конфликт хиннай, цига дакъалоацарашта хинна ца Iеш, бIарччача региона а кхерам тIаотта тарлуш йола. Чада столице официально дIакхайкадаьд, 8 августа Хиссен Хабре правительства бIуно Аузу яха город дIалаьцай, аьнна. Цу цхьанна йоах, Аузу хьалха Чада хиннай, духхьал 1973 шера Ливе оккупаци яр мара доацаш. Ший оагIонгахьара Ливе правительства из акт лаьрхIай ший территорена духьалара герзаща кийчъяь агресси санна, ООН Кхерамзлеи Совете жалоба а яхьийтай. Цул совгIа ливийски авиаце бомбаш чу а йийттай Лузу а Тибести а районашка Чада эскара.

Чадаи Ливенеи юкъера территориальни проблемех дола дов латта дукха ха я. Уж проблемаш, боккъалдар аьлча, переговорий наькъагIа къоастае йиш йолаш а къоастае езаш а я. Африкански цхьоагIон Организаце духхьал цу гIулакха тIабергзабу лоалахарча шин мехка кулгалхой теркам. ХIанзза чакхъяьннача ОАЕ членаш долча мехкий правительстваштеи паччахьалкхенаштеи керте латтарий ассамблея XXIII сессе решени тIанийцай диалог дегIайоалаяраи цу деша хьакъехьа переговораш яраи эггара лакхерча политически боарамe йола специальни комитет вIашагIйоллара хьакъехьа. Ассамблея доакъашхоша шоай оагIонаш тIахьийхай къовсаме дешаш къоастадеча хана низ юкъебахарах, юхадовла, аьнна, хIаьта эша гIулакх шоаш дергда а аьннад.

ВIаши лоалаха африкански ядача шин паччахьалкхенна юкъера герзаща кийчдаь дов деш хилар чадски ливийски халкъашта, Африка кхыча халкъашта дезаращца тарлуш дац, цу регионерча а африкански континенте а кхерамзле хилийтара кхерам тIаоттабеш хIама а да. Довнаш хьувш хилар алхха неоколониалистски низашта ловш хIама да. Цар дакъа ца лоацаре хила йиш йолаш дацар из. Дагадохийтача кхоачам ба, паччахьалкхеи департамента викало ма аллара, «США администраце хьаллоац Хабре правительства Аузу дIалацар». ХIана? Из а кхетадеш да. Аузу районе дукха урай доалла моттиг кораяьй аьнна американски кепайоазоно беча хоамага хьежача. Долче, сел камаьрша хинна даьдац Вашингтоно алхха укх шера а Нджамена геттара сиха 25 миллион доллар боарам болаш тIема кийчонца гIо.

Советски Союзах аьлча, вай мохк леррагIа а бIубенна а тIехьа я ерригa регионални конфликташ политически наькъагIа къоастаяра. Биззача боараме из доагIаш да чадски кризиса а. Советски Союзо хьаллоац регионера кхераме ситуаци дIаяккхара тIадерзадаь дола ОАЕ низаш, ерригa оагIонаш тIа а хьех цу конфликтана юкъейоалаяь ерригa оагIонаш сатохаш хилара, политически кхетам болаш хилара, кхераме конфронтаци сихагIа соцаяра.

Геннадий ШИШКИН. (ТАСС).

Сандружинницай яхьаш

Нохч-ГIалгIайчен районашка чакхъяьннай санитарни дружиний яхьаш. Цар хьахьекхар юккъанцара медицински новкъостал дара боарам тоъал лакхбенналга яхьашка дакъа лоацаш хинна дукхагIбола госпитальни отделенешка болх бе йиш йолаш болга, дружинаш тIатIа дукхагIа хулаш йоагIилга, уж эшача материалашца, средствашца Iалашбар тоаденнилга.

Яхьаш йолча хана дайнари хезари накъадоал юккъанцара медицински новкъостал деча хана. Масала, цу даькъе дикагIча оагIорахьа белгалъяьлар «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода, Назрановски района «Экажевский» совхоза, Грозненски района № 15 йолча шурий совхоза дружинаш. Хьалхарча мугIарашка ба Ленински района «Красный Молот» заводера, Октябрьски района «Промавтоматика» НПО опытни заводера, Заводской района Биохимически заводера, Шелковской района В. И. Ленина цIерагIча колхозера мехкарий.

Къаьстта дош ала лов «Назрановский» совхоза дружина доакъошхоех. Яхьашна массарел хьалха хьакхаьчар уж. БIарг тIаозаш дар цар хоза кийчдаь транспаранташ, лозунгаш, стендаш. ЦIей дезде уж вIашагIкхийттача санна хеталора.

Кхы цIаькхаза а прибораш нийса болх беш йий, санитарни тIормигаш эшшача хIамашца Iалашдаьдий хьажанза даргдоацаш дар. Соахка лерттIа кийчо яь ца хиларах шоллагIа моттиг мара якхха аьттув балензар цар. ХIанз мехкарий шеко йоацаш тийша бар шоай толам баккха низ кхоачаргхиларах.

Совхоза кулгалхоша уйла йир дружина командир харжара а. ДIа-хьа дийцачул тIехьагIа, массане могайир Тутаева Фатимай кандидатура. Из—хьинар дола общественница, совхоза ВЛКСМ комитета член, шийна тIадилла моллагIа гIулакх дизза чакхдаккха гIерта саг. Дика йовз цунна граждански оборона, кулгалдара говзал йолаш я.

Командирал эсалагIа йоацаш яр политрук Булгучева Фатима а. Цо дукха къахьийгар мехкараштa идейно-политически кхетам балара. Дружина звеньяшта йийкъа а йийкъа, царна хIаранена кулгалде гIулакх дикагIа довзаш бола сандружинницаш оттабир. Из деррига даро аьттув белар барттайна, лакхача боараме яхь чакхъякхха ховргдола келлектив хьае. Кастта ший хьадхара гIа баьккхар дружинас—районни яхьашка дакъа лаьцар цо.

Сандружинницай йоакхо ца еш бар совхоза кулгалхой, партийни комсомольски организацеш. Яхьашта мел эшар Iалашдир цар. Ийцар гойтара пособеш, лаьрххIа литература, тIабувха гIирс, граждански оборонана эша средстваш, яхьашта кийчо яра план оттайир. ЛаьрххIа кийчо еча хьинаре дакъа лаьцар лоро Костоева Хьанифас. Мехкарий сихха Iомабелар «доарахошта» юккъанцара новкъостал де, чов ехна, чехка а бакъахьа а противогазаш тIайохка, гонахьа санитарни обработка е.

ХьатIакхаьчар Iомадаьр дIагойта деза ди. Яхьашка дакъа лоацаш бархI команда яр. Хьалхарча этапе мехкараша дIахьекхар кийчо еш шоаш эрна ха йоаьйоацилга. Бизза пайда ийцар цар шоай чоалханеча боахамах, ядерни герз кхийтача «моттиге» де доагIар нийса дир. Сиха а нийса а яр Р. Тутаевай командаш, цхьанне а дисциплина толхаеш моттиг нийсъяланзар. ЦаI дар къаьгта — хьевеннача оарцагIбовла кийча бар мехкарий.

Дика чакхъяьхар совхоза сандружинницаша шоллагIен кхоалагIен этапаш, цхьаь цаI цIенхаштта гIалат дайтанзар. Цо аьттув белар царна къовсамашка хьалхара моттиги республикански яхьашка дакъа лаца бокъон якхха. Районни яхьашка хьинар гойтарах, наха юкъе санитарни культура кхетам балара болх чакхбаккхарах мехкараштa мах бола совгIаташ делар совхоза кулгалхоша, партийни профсоюзни комитеташа.

—ХIанз еррига тха уйлаш 1988 шера Грозне хургйолча республикански яхьашца ювзаенна я, — аьлар Ф. Тутаевас. — Цига а хьалхара моттиг якхха хьожаргда тхо.

И. КОНОВАЛОВ.

№ 71 йола берий беш-ясли я ЧИПМДО «Терека». Цига болх беш болча наьха дика Iалашо елга да из. ХIара нанас ше балха йоагIаш хьадоаладу бер.

ХIаьта берий беша болхлоша къахьег мамогга берий сакхетам лакхбеш, уж школага кийчбеш. Тайп-тайпара занятеш чакхйоах: сурташ дехк, аппликацеш ю, хIамаш вIашагIъехк, къамаьл шаьрду, музыкальни, физически культура занятеш чакхйоах.

ЙоккхагIйолча группе я къахьегама ветеран йола воспитатель Кильк и н о в а Людмила Борисовна. «За доблестный труд» яха медаль а дукха сийлен грамоташ а йолча кхетамчас ше мел яьккха ха бераща яьккхай.

— Тха бераштa чIоагIа дукха беза гIишлошъяра болх, — йоах Людмила Борисовнас. —. Царех массанех а гIишлонхой хургба мотт сона-м.

ХIаьта зIамига гIишлонгаш хьалъе материал, тайп-тайпара дахчилгаш объединенера хьател бераштa лаьрхIа.

СУРТА ТIА: Дахчах хIамилгаш еш доахка береш.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДИКАЧА НАХАХ

ШИЙ БОЛХ БЕЗАШ ХИЛЧА...

Беращца шоай вахар дийза бола хьехархой кIезига бац вай республике. Царех ва, ТIой-Юртарча № 1 йолча юкъерча школа хьехархо Албаков Мухьмада Бисолта. 1959 шера вера из цу школе болх бе. Цу тишача, готтача здане чу дукха Iергва аьнна хIама дацар цу хана, хIаьта болх безабелар. Висар хьехархо школе. Кастта ТIой-Юрта хьайийллар керда школа, тIакхха цхьаьнха... ХIанз 2000 совгIа дешархо волаш кхо школа я цу юрта.

— Бераш шоаш а хувцаденнад тIехьарча хана, — дувц Б. М. Албаковс.— Информаци хьаацa дукха моттигаш я царна. ХIара цIагIа телевизор, радио, газеташ да. ХIанзарча бераштa дукхагIа хов.

Ший керттера болх бой а, кхы цхьаьнха дар хьехархо тIаувзаш—театрацара безам. Дуккха къахьийгар цо театра коллектив вIашагIтохаш, болхлошта, юртарча интеллигенцена юкъера искусство езараш лохаш. Ше хержар царна репертуар а. Кастта цо кулгалдеш долча театра халкъа театр аьнна сий дола цIи елар.

— Цу шерашка оаха лоаца пьесаш, сакъердаме сценаш мара увттаяцар, — йоах Мохьмада Бийсолтас, уж чIоагIа раьза болаш тIаэцар наха.

ДегIайоагIаш латтар театра коллектив. ХIаьта цун кулгалхочоа 1973-чей 1977-чей шерашка художественни самодеятельноста. Ерригсоюзни хьажара лауреат яха цIи елар. ХIанз шерлуш йоагIар театра репертуар а. Вай республика йоазонхой пьесаш увттаярал совгIа, театра коллективо лоалахарча республикай йоазонхой пьесаш а увттайора.

Шоай хIанзарча балхах лаьца дийцар тхона Б. Албаковс:

— Наьха проблемаш, цар хьашташ сцена тIара дувца гIерташ къахьегаш да тхо тахан. Масала, корта бохабу малараш мелаш, общественни болх ца беш лелараш бегбоахаш я А. Ведзижева «Хьал ца кхаьча думи» яха пьеса.

Доккха цIей да кастта хьатIадоагIаш — Сийлахьбоккхача Октябра 70 шу дуз. Цу цIейна хетаяь я театро кийчъеш йола Базоркин Идриса «Сатоссаш» яха дукхача актех латта пьеса.

Ширдаьннача гIулакхащца—лира къовсам

ДИЙЦАР ДИЦДЕННАД

160 саг ва Назрановски МПМК къахьегаш. Соахка а укх шера а гIишлош яра паччахьалкхен планаш кхоачашъяьяц предприяте коллективо. Цудухьа къаьстта теркам тIабахийта безар цига нахаца беча кхетама балха. Партийни организаце документашка хьежача гучадоал цу балха МПМК коммунисташа йоагIаш йола йоакхо ца елга.

Соахкен укх шерея тайп-тайпара проблемаш йоацихаш а хьалхашка увттаеш а дIакхихьай предприяте коммунисташа шоай партийни собранеш. Дийцад къахьегама дисциплина чIоагIъярахи беча балха дикал лакхъярахи, КПСС ЦК январскии июньскии (1987 ш.) Пленумий соцамаш кхоачашдарах парторганизаце декхарех. Дийцад кхыдола лоархIаме дешаш. Вакъда, коллектива балха толамашка хьежача гучадоал партсобранешка лаьрххIа йийца проблемаш, царца ювзаенна увттаьяча мероприятех дукхагIъяраш кхоачаш а ца еш, юсалга.

ЧIоагIа теркам тIаозаш дар укх шера 15 январе дIайийхьача МПМК коммунистий партийни собране хинна къамаьл, Масала, Ф. Шалькосен И. Гойговея критика йир ерригача партийни организаце балха. Цар дийцар шоай собранешна дувца лоархIаме дешаш кхоачаш ца деш дусаш хиларах, коммунисташ принципиальни, йоагIача бесса болхлой коллектива хьалхле лелаеш ца хиларах, къамаьлаш тIара гIулакхаш тIа бовла безача хана шоаш дийцар царна дицлуш хиларах. Белгалдаьккхар, МПМК коммунисташта болхгой догуйла ховш ца хилар. болхлой хьинар айдергдолча тайпара цар хьалхле ца лелаяр, болхлошцара кхетама болх ледара беш хилар.

ХIаьта атеистически болх вIалла ба а бац партийни организаце, аьлар цар.

ДIахо дийцар мукъача хана болхлошка салаIийтара партийни а профсоюзни а организацеша пIелг пIелгах тохаш ца хиларах.

Ф. Шалькосен И. Гойговен даь къамаьл хьаллаьцар берригача коммунисташа, (уж 13 саг ва), чакхьяха лаьрхIа тIаийцар атеистически, интернациональни, патриотически кхетама болх тоабара йола мероприятеш. Атеистически болх вIаштIехьа баккхара декхарийла вир коммунист И. Гойгов. Атеистически темаех лекцеш, докладаш ешара, беседаш яра белгалбаьхар МПМК начальник А. Арапиев, керттера инженер М. Угурчиев, партийни организаце заместитель Г. Бекмурзиев, кхыбараш. Дика гIулакх дар коммунисташа де лаьрхIар.

Вор 1 бутт баьннаб цу хана денз. ТIаккха мишта эргабаьннаб партийни организаце болх? Дувцари дIаяздари пайдана дац кхоачаш ца дича. МПМК коммунисташа кхоачашъяьяц шоай решенеш, оттаяь мероприятеш.

Укх шера йийшаяц атеистически, патриотически, интернациональни темаех йола цхьа лекци, яьяц докладаш, беседаш. Лоацца аьлча, хьалхагIа а санна тесса битаб коллективе беш бола атеистически болх.

Из да мехка чолаеннача перестройкаца дувзаденна хувцамаш ца делга. перестройка доккхий декхараш хIанз а кхета ца даьлга, творчески болх бе цар безам боацилга.

Цудухьа кхоачашъяц МПМК коллективо производственни планаш а.

А. ПЛИЕВ,
тха спецкор.

СПОРТА ХОАМАШ

ОЧКО ЙОАИИР

Укх деношка Грознерча С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе дукха нах гулбеннабар. Цига шоайла къовсабелар «Терекен» Пятигорскерча «Машукен» футболисташ.

Ловзар дIадоладенна минута а яьинаяцар вай спортсменаша шоай наIарашка бургац чутохийтача хана. Кастта счет 1:1 хилар, бургац чутехар вай дикагIволча бомбардира I. Садаева. ШоллагIча тайме а дукха тараш яр грозненций толам баккха. Бакъда, аьттув ца боалаш бисар уж.

ВIашагIкхетар цхьаккха кот ца воалаш чакхдаьлар.

«ВАЙНАХ» — ФИНАЛЕ

Нохч-ГIалгIайчен кубок яккхара хетаяьча ахфинальни матче вIашагIкхийтар Аргунерча «Вайнахен» «Агропромен» футболисташ. Счет хьайийллар агропромовцаша. Цул тIехьагIа шозза аьттув баьлар аргуний. Чутехача бургаций автораш бар А. Хаджиеви С. Ветрекови. Цхьабакъда, кастта счет 2:2 хилар. Иштта чакхдаьлар ловзар.

Ховш ма дий кубкови матч цаI котвоалаш мара чакхъяла йиш йоацилга. Пенальтеш тоха езача даьлар гIулакх. Укхаза нийсагIа хилар «Вайнаха» футболисташ. Уж финале баьлар. Царца ловзаргья «Динамоней» «Монтажниканей» юкъерча къовсаме толам баькха команда.

«ДИНАМО» ИИШАР

ДIахо йолх РСФСР клубни командашта юкъера яхьаш. Укх деношка Грозне «Динамо» яхача стадионе фусамдаьша тIаийцар Анапера КСК яха команда.

Хьаьший дикагIа лайзар. Счет 1:0 йолаш котбаьлар уж.

КIАЛТОХАР

Ростов-на-Дону яхача городе чакхъяьлар классически кIалтохарах йола кагирхошта юкъера РСФСР чемпионат. Шоай дозала категорешка шоллагIа моттигаш яьхар А. Абиева (68 кг), А. Абабукарова (100 кг). Уж яхьашта кийчбаьб СССР спорта мастера Р. Чахкиева, РСФСР заслуженни тренера А. Дасаева.

* * *

Франце дIайолаеннай классически кIалтохарах йола дунен чемпионат. Дика а хеташ хоам бу оаха: цига СССР вIашагIкхийттача команда мугIарашта юкъе хургва вай мехкахо Абаев Асладин.

А. ИЗМАЙЛОВ.

ДЗЮДО

Липецке мехкараштa юкъера дзюдох йола яхьаш чакхъяьлар. Дика дIайихьар уж вай мехкахочо Л. Хусаиновас (66 кг). Из кхоалагIча моттиге я.

Р. МАЗАЕВ — ЧЕМПИОН

Ший лоIаме кIалтохарах йола яхьаш чакхъяьлар Тбилисе. Чемпиона цIи яьккхар грозненца Р. Мазаева (75 кг). ШоллагIча моттиге ва вай мехкахо Г. Абдуллаев (68 кг).

Безаме салоI

Кхашка болх беча нахага салаIийтара, цар сакхетам лакхбара йоакхо ю Назрановски районни культура отдело. Укх деношка районе болх беш я районни, городскойи Наьсар - Кертерчей культура цIеной кхо агитбригада.

КIоарга чулоацам болаш я агитбригадай программаш — халкъа иллеши ашараши, сакъердаме сценаш, устни журналаш. Гулбеннарашта вай мехкара а доазол арахьара а нердадараш довзийт лектораша.

Кхоккхе агитбригада хьалхе а оттаяь график йолаш я. ХIара денна ух уж кхашка. Тхо хиннача дийнахьа районни культура ЦIен агитбригада «Назрановский» совхоза юртбоахама болхлошта концерт луш яр. Шоай болх дика бовзаш болча кагирхоех латташ я из агитбригада. Царех ба Цечоева Хьава, Сагов Руслан, Арсельгова Роза.

— Тхоай зрителашта массаза кердадар довзийта безам болаш хул тхо, — яхаш дийцар культура ЦIен директора Газдиев Джабраьила. Укх шера Богатырев Абубакара кулгал а деш хьадийллар миниатюра театр. Наха чIоагIа дика тIаэц уж миниатюраш.

— Концерт оттадаь Iац тхо, — тIатехар методисто Арсельгова Розас. Оаха каст-каста лекцеш еш.

Иштта дика уйла а яь оттаяь я вокх агитбригадай программаш а.

Дика ду цар шоаш мел дер, — аьлар культура отдела заведующе З. Хаутиевас. Укх шера дукха яьй хьалхалаттараштa лаьрхIа сайренаш. Социалистически яхье котбаьннача трикотажни фабрикерча болхлой самукъадоаккхаш хилар тхо дIададахача кIира.

Цул совгIа, хIара культура цIагIа шо-шоай ансамблаш я. Укх шера доккха ши цIей дезде кийчлуш ба культура отдела болхлой — Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизари 15 октябре шоай города 20 шу дизари.

Л. ЧАПАНОВА.

НАХА БАРКАЛ ОАЛ ЦУННА

Ткъаь ялхайтта шу да Зобов Иван Степанович «Серноводск - Кавказская» яхача курорте киномеханик вола.

Хьалхе а, курорте салоIачарна еззача тайпара оттаю Зобова репертуарни план, из чакхйоаккх. Кино доладалалехьа микрофонаца дIакхайкаду цо кхоана хургдола фильм, цун лоацца чулоацам бовзийт.

Ший знанеш, опыт шерра йовзийт Иван Степановича къонача специалисташта. Социалистически яхье керттера моттиг лацарах дуккхаза тийннай цунна сийлен грамоташ, совгIаташ.

— Ший балхах кайоалаш, дика къахьегаш ва Зобов, — яхаш, дувц республикански кинопроката директора Ахматханова Закас. — Из дика общественник ва.

Я. ЦУЕВ.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

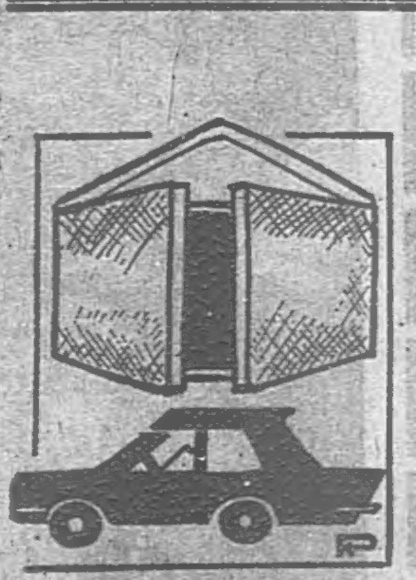

Автогаражаш йолчар теркамга!

№ 13 йолча «Автотовары» яхача тика тIа (Ашхабадски ул., 16) йохкаш я гаражашта лаьрхIача наIарий комплекташ.

Мах 122 сом.

«Промтовары» объединени.

Хьамсара эцархой!

Дувла тха № 10 йолча «Мебель» яхача тика тIа (Ленина цIерагIа пр., 141). Цу чу дохкаш да: гIандаш, письменни истолаш, кухонни шкафаш, кухонни тархеш, кхувшбоагIараштa лаьрхIа диванаш, креслаш-менгеш, вижа алара лаьрхIа тахташ, трельяжаш.

Шоашта эша хIама эца аьттув хилба шув!

«Промтовары» объединене.

Эцархой теркамга!

«Орбита» яхача фирменни салон-тика тIа (В. И. Ленина пр., 104) йохкаш я:

«Вильма-104» яха стерео-кассетни магнитофон-приставка. Цун сендастови магнитин кортилг, йизза автостоп я, иштта гIар лаьгIъеш йола система, стрелочни, светодиодни пиковни индикатораш я.

Из кхаь тайпарча магнитни лентаца — аьшкана окиса гамма, хрома двуокиса, ферро-хрома, — болх бе йиш йолаш я.

Мах 550 сом.

«Маяк-233» яха стерео кассетни магнитофон-приставка. Цун мощноста тIахьожам лоаттабу усилитель, гIар лаьгIъеш йола система, хIама дIаяздара боарам хьахьокхаш йола стрелочни пиковни индикатораш, лента метража счетчик, автостоп я.

Мах 383 сом.

Тика 10 сахьат даьлча денз 14 сахьат далалцен, 15 сахьат даьлча денз 20 сахьат даллалцен болх бу.

СалоIа ди — оршот.

Шоаш ца кхетар хатта укх телефонагIа: 3-73-19.

ТЕЛЕВИДЕНИ

20 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут». Информационно-музыкальни программа.

8.35 — «Я родом из детства». Художественни фильм.

10.00 — Хьайбай дунен тIа.

11.00, 16.00, 17.00, 19.35 — «Кердадараш».

16.15 — «...Ялхайтта шу даланзен боккхагIен».

17.05 — «Хих пайда ийбарен гонахьара Iалам лорадарен проблемаех долча «Хина мах» яхача документальни фильма премьера. ДIадолалуш къамаьл ду яздархочо Ю. Черниченкос.

18.00 — «Дикачунга вуга наькъаш». Калинински суртий галерея.

18.25 — В. К. Блюхера кулгалдаьча итт эзар сагах йолча партизански доче кIай гвардейций тыле яьча турпалерча рейдах дола «Уж хьалхара бар» яхача циклера «Республика хьалхара орден» яха документальни фильм.

18.45 — «Тахан дунен тIа».

19.00 — «Дунен кагирхойн».

19.40 — Экрана тIа—кинокомеди. «Цергий лора леладаь хIамаш».

21.00 — «Ха».

21.40 — «Перестройка прожектор».

21.50 — Композитора Е. Доги авторски сайре. Кишиневера передача. Перерыв йолча хана (22.45) — «Тахан дунен тIа».

21.50 — «Цхьан полкера музыканташ». Художественни фильм.

23.10 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.

8.20 — Документальни фильмаш: «ВIаший ца тоамаш доаза Iамаш». «Рапс болх вIаштIехьбаккхара проблемаш».

8.50 — Шахматни школа.

9.20 — «ТIехьара безам...». Фильм-концерт.

10.05 — Киноафиша. ДIахьу — Э. Виторгана.

10.50 — «Виктор Васнецов. Дагалоацамаш». Телевизионни фильм.

11.20 — Испански мотт. Iомабу 2-гIа шу.

11.50 — «Хьа ца лоацалу фунтик». Мультипликационни фильм. 2-гIа сери.

12.00 — «Мой ласковый и нежный зверь». Субтитрашцара художественни фильм. «Мосфильм» «Интер — Альянс» фильм» (Малхбузен Берлин). 1978 шу.

13.45 — Зелена Гура яхача городера берий илле фестиваль. Польшера передача.

19.35 — «Кердадараш» гIалгIай меттала).

17.35 — «Кердадараш» (гIалгIай меттала).

17.40 — Киножурнал.

17.50 — «Депутатий гIулакхаш».

18.15 — «Сага фактор. Кабинетни стиль эшаеш».

18.45 — «Унахцiено лораеш» (нохчий меттала).

19.15 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа.

19.30 — Шоана бераш. «Радуга» яха журнал (гIалгIай меттала).

19.50 — «Бийса даькъала хийла шун бераш!». «Берий аьшна наькъа тIа гIолла никъ бар».

20.05 — Футбол. СССР чемпионат. «Зенит» — «Спартак».

21.00 — «Ха».

21.40 — Кхоана хургйолча передачай программа.

21 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут». Информационно-музыкальни программа.

8.35 — «Цергий лора леладаь хIамаш». Художественни фильм.

9.55 — Дунен кагирхойн.

10.30, 16.00, 17.40, 20.10 — «Кердадараш».

10.10 — Экрана тIа А. Грина турпалаш. «Блистающий мир» яха художественни фильм.

17.45 — Юртбоахама знаней университет. Ветеринарни служба опыт.

18.15 — Мультипликационни фильмаш: «Лоамий» «Андриеш», «ЦIе дала ховш хиннача кIай роза яхача эизах» (Молдави).

18.45 — «Тахан дунен тIа».

19.00 — Ф. Лист. № 6 йола Венгерски рапсоди.

19.00 — «Тха тIехьале». Телеальманах.

20.15 — Тувински АССР «Саяны» яхача иллейи халхарийи Паччахьалкхен ансамбла выступлени.

21.00 — «Ха».

21.40 — «Перестройка прожектор».

21.50 — ЦТ экрана тIа хьалхара. «Гараж» яха художественни фильм.

23.50 — «Тахан дунен тIа».

23.45 — Классически стилех кIалтохаргах латтар. Дунен чемпионат. Францера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.

8.20 — «Хьайийлла ний» яхача телевизионни документальни фильма премьера. (Таллин).

8.50 — Еррипассийски халхара цIей. Кемеровера передача.

9.25 — «Нана Мария». Художественни фильм.

11.40 — Английски мотт. Iомабу 2-гIа шу.

12.25 — «Фильм — бераштa. «Тешама мух».

13.35 — СССР халкъа артиста, композитора К. Кужамьярова авторски концерт.

15.00 — «Кердадараш».

18.00 — «Кердадараш» (нохчий меттала).

18.05 — «Дикала урокаш. Гудермесски мединструментий завод».

18.30 — «Социалистически декхараш: Мишта кхоачашду уж?». (гIалгIай меттала).

19.00 — Документальни фильм.

19.15 — «Нохч - ГIалгIайче». Информационни программа.

19.30 — Мультфильм.

19.40 — «Сага фактори къахьегама овсарлен».

20.15 — Хи тIарча тайпай спортах йола Европа чемпионат.

21.00 — «Ха».

21.40 — Кхоана хургйолчи передачай программа.

21.50 — Телевизионни театра хьех. Н. Лесков — «Очарованни странник». Телеспектакль. Ленинградски телевидени.

23.55 — «Кердадараш».

РАДИО

20 АВГУСТ

7.20 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала).

7.35 — 7.40 — Передачай программа.

8.15 — Республикански газетий обзор.

8.30 — Музыка.

8.40 — 9.00 — «Ца малар — вахара хьисап».

11.15 — «Патриот» (гIалгIай меттала).

11.30 — Микрофонаца Грозне гIолла.

11.50 — 12.00 — Музыка.

16.00 — Передачай программа. Хаоттам.

16.01 — 17.00 — «Халкъа творчество» яха музыкальни программа.

18.00 — Хоамаш.

радиожурнал (нохчий меттала).

18.40 — «Вахаран дийц» яха радиожурнал (нохчий меттала).

18.55 — 19.00 — Музыка.

УКВ ПРОГРАММА

19.00 — Художественни самодеятельноста доакъашхой выступлени.

19.30 — Бегашха дола иллеши халхараши.

21 АВГУСТ

7.20 — «Юртара Iуйренаш».

7.35 — 7.40 Передачай программа.

8.15 — Республикански газетий обзор.

8.30 — «Iилма—производства».

8.45 — 9.00 — «Лаьттаца безамца болх бар». Очерк (нохчий меттала).

11.15 — 12.00 — «Бес-бесара таланташ». Художественни самодеятельноста выступлени.

17.15 — Передачай программа. Хаоттам.

17.16 — «ДоттагIий эазаш».

17.31 — «ЦIе сийгаш», (гIалгIай меттала).

18.00 — Хоамаш.

18.30 — Объявлени.

18.40 — 19.00 — «Хьона, Даьхе салтечун дог» (гIалгIай меттала).

УКВ ПРОГРАММА

19.00 — Хьамсарча мехках...

РЕСПУБЛИКА РАПО, АГРОСНАБИИ, КОЛХОЗИИ, СОВХОЗ ИИ, ПРОМЫШЛЕННИ ПРЕДПРИЯТЕИ ТЕРКАМГА!

«Побединское» яхача материально - технически снабжени яра йолча предприяте 1987 ш. 28—29 августе сов йола тракторий, юртбоахама машиний, комбайний, автомобилий оатхалаши производственни лоархIам бола товараши оптови дохкара йола ярмарка чакхйоаккх.

Товар хьаэцара боахамера доверенности чекови книжкен хила деза.

Ярмарка 9.00 сахьат даьлча дIайолалу.

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!

ДIАДОЛАДАЬД 1988 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТ ЯЗДАЙТАЛГА

Газет язду «Союзпечата» ерригача отделенешкеи агентствашкеи, предприятешкарча, учрежденешкарча, организацешкарча общественни уполномоченнеша.

Шера газет яздайтара мах 4 соми 8 кепиги ба. Из кхо ца деш, кхоаненга дехкаш тIехьа а ца доахаш, ханнахьа «Сердало» яздайта шоашта!

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске. ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктохама секретаря — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского. 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря—2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства—2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем—2-85-64; машинописное бюро—2-89-51; корректорская—2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ереи, шоаттеи деношка

СФ02319. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2985.